

ad asira

Nr.10 - Oktober/Nov/Des 1992. Nkr: 10,-

Gratis til medlemmer av VIDYA-Drammen.

GOD JUL

LEDER

VELKOMMEN FOLKENS; IKKE LES DETTE FOR DA VIL DERE OPPDAGE AT

her har vi da nok en utgave av tidsskriftet **AD ASTRA**. Som dere vil oppdage er det en god del med saksing og klipp i dette nummer, men får dere en forklaring på det? Nei!

Men det er mye her å tenke på. Og folkens, prøv å være litt kritiske i hvert fall. Selv om den kritiske sansen går tom før dere er ferdig med hele bladet, så forsøk å holde ut så lenge som mulig.

Spesiellt gjelder dette historien på side 5! Dette er for godt til å være sant, mener nå jeg. Jeg skal love å undersøke den saken så godt det lar seg gjøre. Dersom noen andre også kan bidra med noe i den anledning, er det bare å sette igang!

Og så får jeg minne dere om, både nye og "gamle" lesere: Ikke glem å høre på Radio Fakta natt til fredag fra 24:00 til 02:00. Det er nemlig DER det skjer!!

Til slutt, husk redaktørens ordtak/leveregel for 1992:

"Omnium pestium pestilentissima est superstitio".
(Latin.)

Og en løsning får dere ikke, bortsett fra at jeg skrev noe lignende i forrige blad også....

Et annet radioprogram dere bør få med dere, er NRK P1 - "Verdt å vite" - hver lørdag kl.10:05 - 10:30.

OLE JONNY BRËNNE

BLADSTYRAR

ADASTIRA

En religiøs/politisk
nøytral og uavhengig
forening:

VIDYA

(sanskrit: kunnskap/visdom).

Opplysningsvirksomhet
Informasjon og diskusjon
Foredrag og kurs
Forskning og studier

Møtelokaler i
Røde Kors Huset
Tollbugt. 52
hver tirsdag hele året!

EMNER:

Parapsykologi
Åndsvitenskap
Verdens religioner
Fortidsgåter
Alternativ medisin
Alternativt kosthold
UFO-fenomener
Pyramider

VIDYA Drammen
Postboks 2425
3003 Drammen

INNHOLD:

<u>Side:</u>	<u>Artikkel:</u>
4	Kjøp & salg.
5	Vekttap i dødsøye- blikket?
6	Ekspertene uttaler.
7	Verdens undergang.
8-11	Fysikere og filosofer.
11	Nytt leksikon om religion.
11	Bibelen i bokklubb.
12-13	Dødsdom og toleranse.
13	Norske muslimer for dødsdom.
14-15	Også muslimer er forskjellige.
15-17	Muslimene og Rushdie.
17-18	Hvem dømmer til døden.
18	Gandhi forutså sin egen død.
19-20	Foreslår mer bruk av plastkort.
20	Dinosaur med åtte hjerter.
20	Gud eller ikke Gud?
20	Pioneer ved veis ende.
21-23	"Ser" farver med hendene.
23-24	Øyne som finner det tapte.
24-25	Frimurerstrid i bispevalg.
25-26	Orden av frie menn.
26	Rekordtynt ozonlag.
26	Større ozonhull.
27-28	Kritikk eller religionsforfølgelse?
28	Dommedag kom ikke.
29	Dommedag er utsatt.

(Fortsettes neste side:)

- 30 Sendt av Gud.
- 30 Hellig guttunge.
- 30 Halshogd for blasfemi.
- 31 Russland selger spion-satellittbilder.
- 31 "Jesus kommer".
- 32 Spåkone-annonser.
- 32 Hjernedøde hjem fra Mars?
- 33 Tommy & tiger'n.
- 33 Under jorden.
- 34-38 Gaia-teorien: Er vår jord en levende organisme?
- 38 Kvinner kan føde gorillabarn.
- 39 Katolsk kjetter tilgitt etter 359 år.
- 39 Hva skal vi svare rom-boere?
- 39 Ikon-robbing.
- 39 Forskning.
- 39 Ville drepe Satan.
- 40 Patetisk fra Shirley MacLaine.

Dansk UFO-litteratur 1971-1979 - En Bibliografi, av Willy Wegner. 1981, Skeptica Forlag, 295 sider, hefte, kr.150,-

Livets tidevann, av Lyall Watson. 1982, Mortensens Forlag, 416 sider, innbundet, kr.30,-

Kontakt redaktøren dersom du er interessert i noen av disse bøkene, på telefon 02-619280, mellom kl.16 og 23, hver dag.

(OG HER KUNNE DIN ANNONNSE VÆRT!!!!)

TIL SALGS:

Nærkontakt, av Whitley Strieber. 1988, Kurér Forlag, 290 sider, innbundet, kr.80,-

What you need to know, av John Paul Oswald. 1983, 59 sider, hefte, kr.20,-

UFO-fenomenet, av Leif Havik. 1987, Vision Forlag, 196 sider, innbundet, kr.158,-

Skandinavisk UFO-litteratur, av Willy Wegner. 1982, Skeptica Forlag, hefte, kr.40,-

VEKTTAP I DØDSØYEBLIKKET?

Vi har vel alle en eller annen gang hørt ryktene om at 'noen' en eller annen gang har greid å måle vekten på en 'sjel', ved å la mennesker ligge på en vekt i dødsøyeblikket. Vel, jeg vet ikke hvor disse ryktene stammer fra, men jeg har nylig lest en bok som kanskje kan kaste litt lys over mysteriet. Boken heter **Visionaries, Mystics and Contactees** (oversatt fra "Visionarios, Misticos y Contactos Extraterrestres"), skrevet av en tidligere jesuitt-prest, Salvador Freixedo. Han ble bedt om å pelle seg vekk, etter at han hadde i sine bøker uttalt tvil om kirkens dogmer osv.

På side 100-102 omtaler han en bok, "The Fisker Of Souls" eller "El Pescador de Almas" - av en fransk forfatter - André Maurois. Denne franske forfatteren skriver igjen om sin venn, en engelsk lege ved navn Dr. James, som hadde oppdaget at kadavre plassert på en vekt sakte men sikkert mistet tyngde. Og dette var jo helt naturlig, ikke sant, siden fuktighet i kroppen jo fordamper etter hvert. Men, etter ca en time og 35 minutter forekom det et helt plutselig vekttap. Han plasserte deretter kadavre under en glassbeholder, slik at disse var helt isolerte. Ingenting kunne sees i vanlig lys, men da han fant på å opplyse kadavrene i UV-lys, opptrådte det merkelige "kuler og egg" av lys. Disse lysene varierte/pulserte i intensitet. Da han etter noen dager åpnet et hull i glassbeholderen, forsvant disse lyskulene ut i lufta og oppløste seg selv til intet.

Fra hvert kadaver fikk han en lyskule, som han oppbevarte i en glassflaske. Lysene ble svakere etter hvert, men da de etter noen måneder ble badet i UV-lys, ble de igjen lyssterke som før.

Disse eksperimentene ble gjennomført uten at Dr. James' overordnede var blitt informert. Da eksperimentene og resultatene ble offentliggjort, fikk Dr. James sparken. Hvor skjedde da dette? Etter sigende et sted i England, muligens ved St. Barnaby's Hospital.

Dersom det er noen som kan skaffe til veie boken av André Maurois, eller noe skrevet av den engelske legen, så er redaktøren absolutt interessert i det materialet!

EKSPERTENE UTTALER:

"Alt, hvad der kan opfindes, er blevet opfundet."

Charles H. Duell, direktør for det amerikanske patentkontor, opfordrede i 1889 president McKinley til at nedlægge kontoret.

"Når udstillingen i Paris slutter, er det også slut med det elektriske lys. Vi kommer ikke til at høre mer om det."

Erasmus Wilson, professor ved Oxford University, 1878.

"Det er en forbløffende opfindelse, men hvem vil nogen sinde gøre brug af den?"

Rutherford B. Hayes, USAs president, i 1876 efter at have deltaget i en demonstration, hvor der blev ført en samtale mellem Washington og Philadelphia.

(I 1876 tog Bell patent på sin telefon, og året efter tilbød han at sælge den til Western Union Telegraph Company for 100000 dollars. Western Union var ikke interesseret.)

"Jeg tror, at der er et marked for omkring fem computere."

Thomas J. Watson, bestyrelsesformand for IBM, 1943.

"Intet tyder på, at man nogen sinde vil kunne skaffe sig atomenergi. Det ville indebære, at man skulle kunne spalte atomet efter behag."

Dr. Albert Einstein, fysiker, 1932.

"Vi vil ufortøvet vedgå, at solen er rigt forsynet med indbyggere."

Sir William Herschel, engelsk hofastronom og opdager af planeten Uranus, 1781.

"Vi styrer med kærlighed og ikke med bajonetten."

Dr. Joseph Paul Goebbels, tysk propagandaminister, 1936.

"For fantasifuldt til at komme i betragtning."

Redaktørerne på Scientific American i et brev til professor Goddard, hvori de afviser hans idé om at konstruere en raketdrevet flyvende bombe, 1940.

VERDENS UNDERGANG!

"Mine beregninger viser, at 1950 bliver det år, hvor verden går under."

Henry Adams, amerikansk historiker,
i Letters, 22. mars 1903.

"Hvis Kristus ikke viser sig for at møte sine 144000 troende kort efter midnat den 6. eller 7. februar, er det ensbetydende med, at mine beregninger, som er basert på Bibelen, må revideres."

Margaret Rowen, leder af Church of
Advanced Adventists, 1925.

"Helgenernes udfrielse må finde sted på et tidspunkt før 1914."

Charles Taze Russel, grundlæggeren af
Jehovas Vidner, i Studier i skriften,
bind 3, udg. 1910.

"Helgenernes udfrielse må finde sted på et eller andet tidspunkt efter 1914."

Charles Taze Russel, grundlæggeren af
Jehovas Vidner, i Studier i skriften,
bind 3, udg. 1923.

"Jeg tror, at verden ryger i luften om syv år. Folk har ret til at have det rart i de syv år."

Henry Luce, udgiver af Time, Life og
Fortune, som forklaring på, hvorfor
han ville udgive et så useriøst blad
som Sports Illustrated, 1960.

(Verden gik ikke under i 1967. Det gjorde Luce
derimod - han døde 28. februar.)

Alt på denne og forrige side er tatt fra boken **Ekspertene Udtaler....**, av Christopher Cerf & Victor Navasky. Anbefalt lesing!

Fysikere og filosofer

Lørdag 19. september 1992

Dagbladet

Av Trond Bergene

Det er viktig å relatere moderne vitenskapelige teorier til filosofiske og eksistensielle spørsmål. I Norge kan det synes som om det er liten tradisjon blant fysikere for å diskutere slike spørsmål. Men det er ingen grunn til å si at de er spesielt unnvikende i så henseende.

Atle Næss hevder i en kronikk i Dagbladet at norske fysikere forholder seg passive når det gjelder å knytte fysiske teorier til eksistensielle spørsmål, eller i det hele tatt når slike spørsmål blir diskutert. Dette kan han ha mye rett i, men å hevde at dette er et særnorsk fenomen er en sannhet med modifikasjoner.

Fysikere er som mennesker flest. De reflekterer som alle andre over de ytterste ting, spørsmål vedrørende selve vår eksistens og vår plass i universet. Men bare et fåtall fysikere trekker fysiske teorier inn i sine grublerier. Næss antyder at dette kommer av

en (særnorsk) redsel for å dumme seg ut, men forholdene er nok langt mer nyanserte:

1): Selv om nye fysikkstudenter er fulle av undring og venter at studiet skal gi dem tid og muligheter til å fordype seg i filosofiske spørsmål, fungerer studiet på den måten at det favoriserer tekniske ferdigheter. I det ordinære kurstilbudet trekkes ikke slike spørsmål inn i det hele tatt.

2): Noen fysikere ønsker ikke å debattere slike ting av karrierehensyn. De er redde for å bli assosiert med obskure bevegelser innenfor New Age og diskuterer teorier på et rent vitenskapelig grunnlag.

3): De fleste fysikere skiller skarpt mellom teologi og fysikk, mellom tro og viten, og hevder at det er umulig å bringe disse sammen på en meningsfylt måte. Nå er ikke dette utelukkende fysikernes problem, for det er vanskelig å kommunisere med representanter for tradisjonell, dogmatisk teologi. Den engelske fysiker og teolog John Polkinghorne har med et visst hell søkt en slik forståelse. De fleste fysikere velger imidlertid å drøfte spørsmål som begynner med *hvordan* og hevder med en viss rett at hvorfor-spørsmål ligger utenfor fysikkens domene.

4): Mange spør seg om det er ønskelig at fysikere (i kraft av å være fysikere) beskjeftiger seg med slike spørsmål. De fleste fysikere jobber med problemer som har en teknologisk tilknytning, det er kun et fåtall som arbeider med problemer som kan relateres til filosofiske spørsmål.

Norge stiller ikke i noen særstilling når det gjelder fysikerens omgang med

Barrierene er mange og særdeles høye

eksistensielle spørsmål. Det er ingen som helst grunn til å hevde at de er spesielt unnvikende i forhold til andre. Når det gjelder utlandet så er det kun et fåtall som i noen grad deltar i en slik debatt offentlig, og jeg vil

våge den påstand at de kan telles på en hånd, til nød på to. Dette er ingen unnskyldning for norske fysikere, det kan heller ses på som en utfordring. På den annen side foreligger det få invitasjoner

til en slik debatt fra teologer og filosofer. Det er riktig som Atle Næss hevder at barrierene mellom humanister og naturvitere er mange og særdeles høye, og det burde være et mål å fremme kommunikasjon. Dette ikke minst av hensyn til allmennheten som nok ikke er så uinteressert som Næss hevder.

I fysikkens yttergrenser berøres spørsmål som burde ha stor interesse.

Det som Næss velger å ta utgangspunkt i, og som i og for seg er kjent blant mange fysikere, er det såkalte antropiske prinsipp som på en måte stiller mennesket i sentrum for sitt verdensbilde. Men mens det antropiske prinsipp er omdiskutert og av mange anses for å være svært spekulativt, er det viktig å understreke noen av de mer tradisjonelle «grensespørsmål» som har opp tatt mange og som åpent diskuteres i fysikerkretser:

Kvantefysikk reiser mange interessante spørsmål vedrørende fortolkning og mulige implikasjoner. Disse fortolkningene er vesentlig knyttet til selve måle- og observasjonsprosessen.

Den mest alminnelige fortolkning som gjerne refereres til som Københavnerskolen, er at man ikke skarpt kan skille mellom objektets oppførsel og dets vekselvirkning med de måleinstrumenter som er med på å definere eksperimentet, og at måleapparatene må gis en klassisk beskrivelse. Å presisere det elementært kvantiske er her et hovedpoeng. Denne fortolkning har gjerne hatt Niels Bohr som sin fremste eksponent, og med Bohrs egne ord: «...(atomfysikken)... påtvinger os en indstilling til spørsmålet om forklaring, der minder om den gamle visdom at vi i vor søgen efter harmonier i livet aldrig må glemme at vi i tilværelsens drama er både skuespillere og tilskue- re.»

Andre fortolkninger er også mulige. Man kan hevde at i og med at måleapparatene består av atomer og molekyler kan i prinsippet også den beskrives innenfor kvantemekanikkens formalisme. Den endelige måling eller observasjon finner sted når et bevisst vesen fungerer som måleinstrument. En annen fortolkning er å hevde at alle mulige utfall av en måling faktisk realiseres. Universet splittes opp i et utall universer for hver måling, men disse universene har ingen kontakt med hverandre. Denne fortolkningen kalles «Many-worlds» og har nok flere tilhengere blant sensasjonshungrige vitenskapsjournalister enn blant seriøse fysikere.

Noen fortolkninger avviker ikke prinsipielt fra klassisk fysikk og hevder at den ubestemtthet eller uskarphet som ligger i kvantefysikken på en eller annen måte skyldes vår manglende kunnskap, og at det finnes skjulte variable som vi ikke har kontroll over eller kjennskap til. Einstein var eksponent for et slikt syn, men denne fortolkningen har ikke stor støtte i dag fordi eksperimentelle fakta går imot den.

Noe som også diskuteres mye er spørsmålet om ikke-separabilitet. Dette henger på en intim måte sammen med de ovennevnte fortolkninger.

Erik Dammann har forsøkt å trekke vide konklusjoner av kvantemekanik-

kens resultater og hevder at den gir en *mulighet* for fri vilje og at vi må bort fra et mekanistisk syn på verden for å komme videre. Uten å gå god for alle Dammanns konklusjoner er

det prisverdig at noen setter seg ned og filosoferer over disse spørsmål og til og med setter dem i sammenheng med vitenskapelige teorier. Det er ikke noe galt i det.

Moderne kosmologi reiser også spørsmål av mer filosofisk natur, uten at jeg skal gå inn på dette her. Spørsmålene dreier seg vesentlig om universets tidligste utvikling og hvorvidt universet vil fortsette å ekspandere i all evighet eller vil begynne å trekke seg sammen igjen. Moderne forskning innenfor kaos bringer også inn filosofiske spørsmål som *muligens* er knyttet til kvantefysikk og kosmologi.

Krysningspunktene mellom det rent (natur-)vitenskapelige og det filosofiske er mange og fascinerende. Fysikere bør ta selvkritikk og bli flinkere til å påpeke disse krysningspunktene og søke å popularisere sine teorier, slik at de blir tilgjengelige for det brede lag. Filosofiske spørsmål interesserer mange, men vil det komme innspill også fra filosofer og teologer?

Fysikere bør ta selvkritikk

Av Nils Chr. Stenseth

Nå har «A brief history of time» ligget mer enn 200 uker på Sunday Times' bestselgerbarometer. Dette er rekord. Ingen generell-, allmenn- eller populærvitenskapelig bok har noensinne solgt bedre. Hvorfor?

1. Boken dreier seg om de store spørsmål – om Universet og om dets begynnelse. Dette knytter seg til de spørsmål

Mange søker alternative forskningsmodeller

religiøse tenkere, filosofer og vitenskapsfolk har vært opptatt av i uminnelige tider. Ikke desto mindre finner de få svar. Like fullt er dette godt stoff: Folk synes å like å høre om

og å lese om de temaer man først og fremst kan spekulere over.

2. Boken berører skjæringspunktet mellom vitenskap og religion – den berører et tema vi kan lese om bl.a. i Bibels skapelsesberetninger. Boken behandler temaer religiøse tenkere ofte har vært opptatt av – men den gjør det ved å ordlegge seg på en naturvitenskapelig måte. Og det er populært i dag. Kanskje mer enn noen gang er svært mange opptatt av de overnaturlige problemer. Samtidig søker mange etter alternative forskningsmodeller: Den jødisk-kristne religiøse tradisjon synes ikke lenger å gi svar på de store spørsmål. Vitenskapen alene synes heller ikke å gi svar. Da er det lett å ty til kombinasjonen religion og vitenskap. Dessverre finnes det svært mye dårlig litteratur – rent faglig sett – på markedet innen dette feltet. Men, selv om Hawkings bok faller naturlig inn i dette markedet, er den av en helt annen soliditet enn mange av de andre bøkene som skrives om de store spørsmål innen skjæringsfeltet religion/vitenskap. Hawkings bok er imidlertid stueren, noe mye av den litteraturen som ellers tar opp disse spørsmål, ikke er.

3. Boken er skrevet av en person som er sterkt handikappet. Hawking sitter i rullestol og kan ikke klare seg uten en sykepleier (som lenge også var hans kone) – og han kan bare snakke via en spesialkonstruert data- og talemaskin. Og det gir lett medieoppmærksomhet – og gjør markedsføring lettere. Riktignok benekter forlagene at de har brukt dette i markedsføringen – men bilder av Hawking i rullestol er ofte å finne på bokomslaget til de ulike utgaver.

4. Boken er skrevet av en av våre absolutt aller beste forskere – en direkte etterfølger av Isaac Newton. Hawking kan det han snakker – og skriver – om, i alle fall de vitenskapelige sider av saken.

En direkte etterfølger av Isaac Newton

5. Boken er særdeles godt skrevet. Den omhandler meget vanskelige temaer i et, på mange måter, enkelt språk. Innen faglitteraturen behandles mange av de spørsmål

som tas opp i boken i matematikkens språk – og mange mener det er vanskelig og så godt som umulig å diskutere disse temaer uten matematikk, noe Hawking har greid på en glimrende måte. Like fullt vil mange oppfatte boken som vanskelig. Men i forhold til andre konkurrerende bøker på feltet – og dem er det mange (dårlige) av – gir denne på en fin måte et innblikk i det forskerne tenker og vet om Universets begynnelse og utvikling. Og viktigst av alt: den gir et vitenskapelig sett korrekt bilde av hva vi vet og ikke vet om Universet.

6. Boken er blitt en bok man må ha – og bør ha lest – om man ønsker å være med i det dannede/intellektuelle selskap. Ikke desto mindre eies nok boken av langt flere enn dem som har lest den.

Dette er populærvitenskapelig forfatterskap på sitt aller beste. Mer enn noen gang trenger vi slik populærvitenskapelig litteratur skrevet av våre beste forskere for å orientere oss i verden rundt oss – og for å kunne forholde oss til mye av den okkulte kvasilitteraturen som stadig strømmer over oss innen dette felt.

I England har man lenge hatt en tradisjon der det gir prestisje om gode vitenskapsfolk også deltar i den allmenne debatt. I England finner vi da også en rekke gode popularisatorer blant våre beste forskere. Tenk bare på Thomas Huxley (Darwins kollega), J.B.S. Haldane (en av grunnleggerne av moderne populasjonsgenetikk), Peter Medawar (nobelprisvinner i medisin) – og Stephen Hawking.

Dessverre har vi i Norge ingen tradisjon for dette – snarere tvert imot: Om vitenskapsfolk skriver populærvitenskapelige arbeider (som f.eks. populærvitenskapelige bøker) – for ikke å snakke om dersom de skriver i dagsavisene – blir de lett sett på med en viss skepsis av sine kolleger. Dette gjelder spesielt

for naturvitenskapsfolk. Å skrive populærvitenskapelig litteratur stjeler tiden fra annet viktig arbeid, sier noen – dessverre. Og ofte oppfattes det som om de

Forskning ut av elfenbens- tårnet

populærvitenskapelige forfattere kompenseres for mislykket arbeid innen grunnforskning. Slik har det ikke alltid vært i Norge. Ved slutten av forrige århundre deltok

mange av våre fremste universitetsfolk i samfunnsdebatten: Da var det mange som fra tid til annen gikk ut av elfenbenstårnet – helt tilsvarende det Hawking har gjort ved å skrive sin «A short history of time».

NYTT LEKSIKON OM RELIGION

For første gang foreligger et religionsleksikon på norsk. Det er skrevet av religionshistorikerne Per Kværne og Karl Vogt. Boka tar for seg de store religioner og læremestere, vår tids trossammenheng og nyere religiøse retninger.

I 1200 artikler gir en veiledning i troslivets begreper i dag og i historisk sammenheng. Flere land har fått enkeltartikler hvor det redigjøres for trossituasjonen. Leksikonet gir også informasjon om strømninger i troslivet. Kristendommen er behandlet på linje med andre store religioner.

Bibelen i bokklubb!

Hva, bokenes bok som månedens bok? Er verden gått av skaffet? Ved nærmere ettertanke er det faktisk helt logisk at Ekstrabokklubben nå tilbyr selveste Bibelen til sine medlemmer.

Denne bokklubben er opptatt av å forsyne folk med sentral referanselitteratur, og da er Bibelen ikke til å komme utenom. Dessuten finnes den vel kanskje ikke i de såkalte tusen hjem lenger.

Utgaven som tilbys er Det Norske Bibelselskaps versjon fra 1978, altså i vår tids språkdrakt. At den er spesialdesignet for Ekstrabokklubben betyr ikke nødvendigvis at man vil få en Ikea-bibel mellom hendene.

Den blir markedsført med et sitat fra kollega Andreas Hompland: «Bibelen er ei så god bok at dei kristelege ikkje må få ha henne for seg sjølv.» Tiltredes.

Dødsdom og toleranse

Noen dager etter Rushdies besøk innkalte representanter for de muslimske menighetene i Norge til pressekonferanse. Dessverre var imamene ikke i stand til å ta avstand fra den terrorhandling det iranske presteskap oppfordrer til. I stedet understreket de at de støttet dødsdommen over Rushdie «i prinsippet».

Dessuten reagerte de skarpt på at den norske regjeringen hadde vist vennlighet mot Salman

PETER
NORMANN
WAAGE

SIDE 2

Rushdie, «en fiende av muslimer over hele verden». All fornuft tilsier at vi ikke uten videre skal tro at de taler på vegne av

Rushdie, «en fiende av muslimer over hele verden». All fornuft tilsier at vi ikke uten videre skal tro at de taler på vegne av

«muslimer over hele verden», ikke engang på vegne av alle muslimer i Norge.

Rushdie har fått tilstrekkelig med brev fra muslimske lesere som støtter

ham. Også i Norge finnes det muslimer som ikke er enige med imamene, og som forstår at deres utspill bare fører til økt fremmedfrykt.

■ ■ Innen den muslimske verden tjener dødsdom og blasfemianklager fundamentalistenes sak. Den iranske lederen ayatolla Khomeini utstedte dødsdommen, og jo mer muslimene hisses opp over Rushdies bok, desto mer styrkes Irans posisjon. Imamene, som innrømmet å ikke ha lest hele boka, hevdet at Rushdies «Sataniske vers» var fornærmende og ærekrenkende for muslimer. Derfor ble de støtt av at forfatteren ble tatt vel imot

av norske myndighetspersoner og intellektuelle. For, som de sa, regjeringen representerer også muslimene i Norge. Og det kan det ikke være noen tvil om.

■ ■ Det tvilsomme i deres uttalelser ligger i den samstemte uviljen mot å diskutere den konkrete dødsdommen som henger over Salman Rushdies hode. De som møtte Rushdie og uttrykte sympati for hans sak, gjorde ikke det som litteraturkritikere, men fordi Rushdie ikke lenger er en forfatter i vanlig forstand. Han er det konkrete mål for internasjonal terrorisme. Morderen er lovet en belønning på flere millioner dollar, i tillegg til full dekning av alle utgifter i for-

bindelse med planlegging, våpenkjøp osv.

■ ■ Og ikke bare det. Mannen er britisk statsborger, han er riktignok oppdratt i den muslimske kultur, men lenge før «Sataniske vers» ble skrevet, gjorde han det klart at han ikke var noen troende muslim. «Tapet av tro har etterlatt et gudeskapt hull i meg», skriver han i en artikkel. Likevel opprettholder det iranske presteskap sin dødsdom, mens imamene i Norge erklærer at de støtter en dødsdom «i prinsippet». Men her finnes ingen prinsipiell dødsdom. Her er det snakk om konkrete leiemordere, forakt for britisk og vestlig rettspraksis og trusselen om terrorangrep på vestlige statsborgere.

■ ■ Det kan hende at muslimer føler seg støtt over Rushdies roman – og at de ikke ville gjøre det dersom de fikk anledning til å lese og diskutere den. Denne debatten må imidlertid vente, på grunn av den ekstraordinære situasjonen de muslimske leder selv har skapt. Hvis muslimene skal møte forståelse for at de fø-

ler seg støtt, må de først offentlig ta avstand fra Khomeinis dødsdom. Slik saken nå står, fører alt snakk om at islam godtar dødsstraff til at nordmenn trekker den slutning at «alle muslimer vil drepe Rushdie». Imamene

gir rasistene deres argumenter.

■ ■ ■ I pressemeldingen fra imamene understrekes det at vi må lære å vise respekt for hverandres følelser i det flerkulturelle samfunnet som vokser fram. På denne bakgrunn oppfordres det til at man i Norge skal være varsom med å framheve Rushdie og hans bok. Men et flerkulturelt samfunn fordrer ikke varsomhet overfor den ene eller den andre gruppen. Det fordrer maksimal toleranse. Den loven som skal være bindende for alle kulturelle og religiøse grupper må være en toleransens lov og intet påbud fra Allah eller en annen gud.

og forfølgelse av forfattere, men den kultur som her har vokst fram – og som i sin tid ga Khomeini asyl i Frankrike – setter ytringsfriheten og menneskeverdet foran guddommelige påbud. Det kommer også muslimer til gode at vi ikke har sensur – eller for den saks skyld dødsstraff i dette landet. Alle grupper er tjent med en regjering som forsvarer ytringsfriheten og gir klare internasjonale signaler om det. Jeg vil derfor oppfordre de muslimske samfunn til å ta avstand fra dødsstraffen. Deretter kan vi møtes til en diskusjon om litteratur og religion.

Norske muslimer for dødsdom

Ifølge NTB har organisasjonen Islamic Mission sendt ut en uttalelse, der muslimene hevder at de har blitt forsøkt latterliggjort og ydmyket av Salman Rushdie. Muslimene hevder at at norske myndigheter har bidratt til å presentere dem på

en arrogant og hovmodig måte.

– Skal våre fremste ledere og normgivere presenteres med de mest vulgære sli-brigheter, som – unnskyld – halliker og horer, nekrofile og perverse? heter det i

uttalelsene fra Islamic Mission.

14 muslimske organisasjoner skal stå bak protestene. På pressekonferansen ble det hevdet at man uttalte seg på vegne av 25-35 000 muslimer i Norge.

- Også muslimer er forskjellige

Da Rushdie besøkte Norge hadde han blant annet samtaler med to statsråder. Dette er første gang regjeringsmedlemmer fra noe land har hatt åpne møter med ham. Reaksjonene fra det muslimske miljøet kom forholdsvis fort: Noen imamer innkalte til pressekonferanse der de kritiserte de norske statsrådene, men unnlot å kritisere Khomeinis dødsdom over Rushdie.

- Representerer imamene virkelig muslimene i Norge, slik de selv hevder?

- Ingen kan si at de representerer muslimene i Norge. Det finnes ingen demokratiske organer der de velger sine representanter. Dessuten er det mye strid og uenighet blant muslimene i Norge. Det er absolutt ingen ensartet gruppe.

- Gjelder det også for reaksjonen på Rushdie, boka «Sataniske vers» og hans besøk i Norge?

- Ja, selvfølgelig. Jeg har snakket med ganske mange i løpet av de siste ukene, og synet på Rushdie og boka hans er akkurat så forskjellig som man kunne vente av forskjellige mennesker. Noen støtter nok dødsdommen, det er sant, mens andre synes Rushdie har såret og fornærmet dem og islam, men ser Khomeinis bannstråle som en overreaksjon. Andre stiller seg likegyldig til boka, mens noen mener den er interessant og viktig - ikke minst fordi den beskriver eksilsituasjonen og kulturkonflikter.

- Men hvis synet på Rushdie og besøket hans her i Norge er så nyansert, er det da merkelig at ikke flere har protestert på imamenes påstand om at de re-

Khalid Salimi

«Imamene representerer ikke muslimene»

INTERVJUET

presenterer «alle muslimer». Jeg ville blitt fornærmet om noen hevdet at de representerer meg?

- Her må du forsøke å se dette fra de muslimske innvandrernes ståsted. For det første er boka blitt en slags fane innen den islamske verden. Khomeinis reaksjon var en politisk reaksjon, den var uttrykk for at han ville ta ledelsen i den muslimske verden. Deretter ble den en fane for muslimene i forhold til Vesten. Motstanden mot den er blitt en slags bekreftelse på egen identitet i et fremmed land. Og dette har store sosiale konsekvenser. Jeg vet at folk risikerer å bli frosset ut av miljøet bare det blir kjent at de har boka i bokhylla. Ingen vil snakke med deg, spise sammen med deg. Husk at store deler av det muslimske miljøet har veldig tiltro til de religiøse autoritetene som har sagt at boka fornærmer islam, samtidig som de ser at den framheves av folk i Vesten som ikke aner noe om muslimenes verdisyn.

- Synes du at Rushdie er muslimenes hovedfiende?

- Nei, absolutt ikke. Jeg traff ham da han var i Norge i 84 og fikk et veldig sympatisk inntrykk av ham. Jeg setter stor pris på hans verk. Jeg hadde samtaler med ham mens han arbeidet med «Sataniske vers» og fikk

inntrykk av at boka først og fremst handlet om å leve i eksil. Det ble bekreftet da jeg leste den. Han gir en enestående skildring av hvordan det er å leve i eksil. Og hva de såkalt fornærmende passasjene i boka angår, er alt det både kjent og beskrevet i bøker som finnes på urdu og arabisk. Men likevel forstår jeg hvis noen blir fornærmet, det er jo ikke alle som kjenner hele litteraturen. Som sagt, boka er blitt et redskap i den politiske maktkampen, diskusjonen dreier seg ikke om litteratur eller religion.

– Og i denne politiske kampen settes ytringsfriheten opp mot dødsdom fra en terroriststat. Skulle vi ikke vente at også muslimer i eksil tok klart avstand fra dødsdommen?

– Igjen vil jeg be deg se dette fra deres synspunkt og ta i betraktning det jeg nettopp sa om bokas sosiale betydning. De ekstreme imamene som krever dødsdom over Rushdie er én sak. Men hva med Vestens regjeringer, som hevder å være så opptatt av ytringsfrihet? Hvis ytringsfriheten virkelig er et så hellig og absolutt prinsipp som det hevdes, kan den ikke byttes inn i klingende mynt. Når regjeringer nekter å møte ham eller bare bygger ut sine handelsforbindelser med Iran, støtter de på sin måte imamene. Med den dobbeltholdningen Vesten viser kan det mer se ut som om man er ute etter å kritisere muslimene enn å støtte ytringsfriheten. Det ville være tragisk både for Rushdie, muslimene og Vesten.

Peter Normann Waage

Muslimene og Rushdie

■ ■ «Hva er de norske muslimenes holdning til dommen mot Salman Rushdie?» spurte Bernt Hagtvat og Gunnar Skirbekk i Dagbladets kronikk 31. august. Hagtvat, styremedlem i den norske PEN-klubben, og Skirbekk, professor i filosofi, spurte videre om islam forutsetter at norske muslimer sier seg enig i det iranske presteskapets dødsdom over Rushdie. De adresserte spørsmålene til Trond Ali Linstad, talsmann for de norske muslimene, i forbindelse med reaksjonene på Rushdies norgesbesøk. Her er Trond Ali Linstads svar. Linstad er spesialist i allmennmedisin i Oslo.

Av Trond Ali Linstad

Hva mener muslimene? spør Bernt Hagtvæt og Gunnar Skirbekk. (Dagbladet 31. august.) Og retter spørsmål til meg. Om tankekors ved Rushdie-saken, og konsekvenser den kan få.

Muslimene - de ville svare på slike spørsmål under et stort seminar i Oslo, arrangert da saken var mest aktuell, med kjente muslimske foredragsholdere fra Pakistan, Tunis, England. Men ingen journalist kom. Ikke én avis brakte referat fra seminaret, om «hva muslimene mener».

Det lå ingen boikott bak, bare et psykologisk fenomen, om at muslimene, i sakens anledning støyende og protesterende, overhører man gjerne. Eller: de bør innse at man nå føye seg.

Vi kan kalle det kulturell arroganse. Uten den, og med evne fra først av til å imøtekomme muslimene, ville ikke saken ha fått slikt omfang.

Da gjaldt det trykkefriheten og dens grenser. Hvor langt en kan gå i å håne og sjikanere folk, og kreve at det passerer?

Tenk en bok med Slottet som horehus

Rushdies bok sto i sentrum for debatten, med dette som utgangspunkt:

Livet i et horehus.

En horkar gjør bordellen til sitt hjem, han ligger med horene på rundgang. Hver hore har sin spesialitet, for å tekkes mulige kunder - nektrofile og andre perverse.

Boka gir detaljer.

Din mor er en hore, får vi høre, og dine forfedre bastarder og avskum.

Forfatteren skrev - ble det sagt - med vidd og humor, i et mesterlig språk.

Men personene var historiske, navngitte: De var muslimenes ledere og normgivere.

Skulle muslimene finne seg i det?

Tenk en bok med Slottet som horehus, og kongefamilien som horer og halliker - tegnet med inngående detaljer: ville den komme ut her i landet? Hvilke protester ville den reist? Ville

de intellektuelle og litterater som hyllet Rushdie, forstått de protester den skapte? Ville de, med utgangspunkt i boka, sett annerledes på trykkefrihetens begrensninger?

Dødsstraff fins i islam som i andre samfunn

Så dreier det seg om dobbeltstandard, eller arroganse, kunne en si.

Det bidro til den første konfrontasjon.

Så kom - fra den andre siden - dødsdommen.

Og fronten var endelig låst.

Hagtvæt og Skirbekks indignasjon gjelder dødsdommen, de vil gå videre i konfrontasjonen. Med dødsdommen som utgangspunkt stiller de spørsmål rundt konsekvenser som denne kan få. Dødsstraff fins i islam, som i andre system og samfunn. Rushdies obskøniteter og forhåning kan rammes av en slik straff.

Rushdie visste dette, han skrev selv i boka: «Din blasfemi, Salman, kan ikke tilgis; tror du det skulle overses, å sette dine ord mot Guds?»

Rushdie - født i islam - spyttet muslimene i ansiktet, og søkte tilflukt hos liberalere i vest.

Han er - med forfatteren Roald Dahls ord - «en farlig opportunist», som har utløst en dyp kulturkamp. Hagtvæt og Skirbekk går inn i den kampen, med liberalerens våpen.

Religion skal forbli en privatsak og staten skal være sekulær, det er norm for nåtid og framtid.

Men sett at Gud fins. At han har satt lover for mennesket, individuelt og i

samvær med andre, for privat og offentlig liv.

Hvorfor skulle han skille?

Han er - forutsetter vi - den eneste autoritet, og deler ikke makt med noen.

Så følger vi vel hans lov.

Og som svar til Hagtvæt og Skirbekk: Den loven sier blant annet dette, at er du i et ikke-islamisk land, så følg loven som gjelder i det landet.

Altså: Muslimer i Norge følger norsk lov.

Det spørres hva som skjer om konflikt oppstår, mellom religionen og den verdslige loven. Da svarer vel muslimmer som kristne, at Gud skal lydes mer enn mennesker.

Ytringsfrihetens grenser er berørt, og bør finnes, for muslimer og ikke-muslimer. Ytringsfrihet – som liknende rettigheter – må eksistere i balanse med andre friheter, som frihet fra simpel sjikane.

De fleste vil forstå det.

Generelt til Hagtvet og Skirbekk: Li-

Gud skal lydes

beralisme kan ikke være grunnlag for fremtidens stat, den løser ikke menneskelige

mer enn mennesker

problem. En høyere norm trengs, et mer tvingende imperativ er nødvendig – enn hva sekulær humanisme kan framvise – for å imøtekomme påtrengende utfordringer.

Sultkatastrofer, som den i Somalia, massakrer, som i Bosnia, miljødelegasjoner, eller stoffdøden ved vår stuedør, er uløselige problem i det liberale samfunn.

Hvem dømmer til døden?

Av Bernt Hagtvet

I vår kronikk 31. august reiste Gunnar Skirbekk og jeg ett enkelt spørsmål: Respekterer norske muslimer norsk lov? Vi delte dette grunnspørsmål inn i tre underkategorier for presisjonens skyld.

I Dagbladet 5.9 bedyrer Hartvig Sætra at han deler vårt hovedsynspunkt: Islam som en trussel mot norsk lov og de bestemmelser som der finnes om rettssikkerhet. Men han har en «sår ettertanke»: Det kan komme en moralsk rekyl. Det er andre som også dømmer til døden. 500 000 barn er «dømt til døden» på grunn av en «ekstrem og ideologisk betinget markedsøkonomi» gjennom WBs og IMF's strukturtiltak overfor den tredje verden. Og blant dem som tier stille overfor disse «markedsøkonomiske fundamentalister» er bistandsstatsråden og «såkalte menneskerettighetsinstitutt og menneskerettighetsorganisasjoner» i dette landet.

– Årsakene til urettferdighet i verden, til gjeldsproblemer, til store klaseskille innad i det enkelte u-land, til kutt i offentlige utgifter som betingelse for nye lån, til sult og nød og miljøfor-

ringelse – er mange. Sætra og vi kunne antakelig langt på vei enes om både en beskrivelse og en diagnose.

Hartvig Sætra bekjemper stråmenn

Forverrede kår for u-landenes råvareeksport, Vestens lukking

av sine økonomier for u-landsimport – utvilsomt ville vi kunne diskutere rekker av årsaker. At «markedsøkonomien» – hvordan definerer han nå den verden over? – skulle være den eneste skyldige, slår oss som vel enkelt. Vi kan vanskelig tro UNICEF deler et slikt endimensjonalt årsaksbegrep. Vi kunne tenke oss å diskutere bl.a.: U-landenes korrupsjon, u-landenes egen forvaltning av sine ressurser, diktatoriske regimer og menneskerettighetsbrudd, mangel på rasjonell planlegging, militærtutgifter, fundamentalistisk og kvinneundertrykkende religion og kultur.

– Ikke alt av dette skyldes Vesten. Den samstemmighet som gradvis begynner å komme blant u-landsforskere er at mange års tilsidesettelse av fornuftig bruk av markedskrefter, samt mangel på rasjonell planlegging, som f.eks. i Tanzania, har vært medvirkende til en tung og ineffektiv statlig sektor. Denne og lignende u-landsstater er ikke uten autoritære drag og sitter ofte på toppen av et ineffektivt byråkrati av nokså klart parasittisk preg.

Hvis Sætra med «markedsøkonomi» mener bytteforholdet mellom u-land og i-land, er det noe annet. Her er alle enige om at de industrialiserte land har

Fordumsfullt syn på menneske- rettighetene

- Det er alltid vanskelig å debattere med Sætra. Han mobiliserer de tyngste emosjonelle skyts, får andre som ønsker en mer presis debatt til å fremtre som ufølsomme imperialister eller borgerlige menneskerettighetsaktivister med selektiv indignasjon. Polemisk setter han opp motsetninger, som nå: menneskerettigheter mot 5000 000 døde barn. Eller hva? Er det det han mener? Sætra *impliserer* hele tiden; det er alltid vanskelig å finne ut hvilke konkrete aktører i en politisk prosess eller i et argument han har i tankene.

En av Sætras ubegrunnede, fordumsfulle påstander er at «menneskerettighetsinstitutter» har tidd stille om den strukturelle vold han omtaler. Denne påstand fra Sætras side bør nå legges til hvile. Han er uinformert. Internasjonal menneskerettighetsdebatt har de siste

en lang vei å gå før man kan snakke om noe i retning av global rettferdighet. Alle innser det; Sætra slåss mot stråmenn. Men dette er debatt som ikke kan føres med slagord.

15 år vært enormt opptatt av å sette søkelys på global urettferdighet med basis i FN's menneskerettighetsinstrumenter. La meg bare henvise ham til en bok som kom for noen uker siden som i hovedpart er viet nettopp temaet global urettferdighet fra et menneskerettslig forankringspunkt: Asbj. Eide & Bernt Hagtvet (red.) *Global Human Rights: An Assessment* (Oxford: Blackwells 1992).

Anti- kapitalisme gir ingen unnskylding

tid en kvalifikasjon som minner om orwelliansk doubletalk. I dette siste tilfellet faller det naturlig å spørre ham, i tråd med tonen i hans innlegg: Er det

- Det underlige med Sætra er at hver gang har utsier sin prinsipielle støtte til uavkortet menneskerettighetsrespekt - politisk, sosialt og økonomisk - så kommer det all-

så at han mener at respekt for hele spekteret av menneskerettigheter, slik de er definert av FN, «fører til»/«innebærer» at en blir medskyldig i «Vestens» «dødsom» over 500 000 barn? Hvis ja, kan han utpensle trinnene i en slik tankegang slik at vi kan komme bort fra slagordene og over i en debatt det går an å forholde seg til tankemesig?

Anti-kapitalisme innebærer intet privilegium til å sette regler for følgeriktighet og dokumentasjon til side.

- Jeg må spørre: Hvorfor forkludrer han den viktige debatt om global urettferdighet ved å implisere - uten å si det åpent ut - at menneskerettigheter er noe vi i Vesten oppøses over bare når det gjelder individer som er ofre for tredje verden-undertrykkelse? Menneskerettigheter synes ikke å gjelde global urettferdighet - dette får ikke den samme moralske indignasjon hos vestlige intellektuelle som Rushdie-saken. Dette er hans implikasjon. Menner han dette virkelig, så si det like ut!

Gandhi forutså sin egen død

I to år før hun ble drept i 1984 ble Indira Gandhi plaget av skremmende mareritt om nettene, hvor hun fikk varsler om at hun ville bli myrdet, heter det i en ny biografi om den tidligere indiske statsministeren.

Gandhi skal også ha innhentet etterretningsrapporter om motstandere som hun mistenkte for å søke hjelp hos onde ånder for å ødelegge henne, heter det i boken.

- Natt etter natt drømmer jeg om en giftig, gammel kvinne, fylt av hat, som prøver å ødelegge meg. Jeg ligger fullstendig lammet, ute av stand til å bevege meg, fortalte Gandhi til forfatteren Pupul Jayakar, to år før hun ble drept i en skur av kuler, i oktober 1984.

(Reuter)

Foreslår mer bruk av plastkort

Ett og samme plastkort bør kunne brukes både i Postens og bankenes minibanker og i butikkenes betalings-terminaler.

PER IVAR SANDVIK

Det mener en arbeidsgruppe nedsatt av Næringsdepartementet som kommer med forslag om en mer effektiv bruk av betalingssystemer i Norge. Bedre elektroniske betalingssystemer kan gi innsparinger for mellom tre og seks milliarder kroner på årsbasis.

I dag skjer mellom 75 og 80 prosent av giroformidlingen i Norge ved at papir flyttes fra et sted til et annet. Bankenes og Postgiros årlige utgifter av dette er 2,5 milliarder kroner. I tillegg kommer kostnader for betaler og mottager.

Mye av papirflyttingen kan opphøre hvis man inn-

fører mer effektive elektroniske betalingssystemer.

Samordning

Arbeidsgruppen foreslår blant annet at både post- og bankvesenet innretter sine gebyrer med sikte på å stimulere til øket bruk av elektroniske betalingstjenester.

Dette innebærer forslag om at Postsbankens og bankenes betalingssystemer samordnes, slik at Postens plastkort kan benyttes i betalingsterminaler i butikker og i bankenes

minibanker, og at bankenes minibankkort kan brukes i Postens minibanker.

Rapporten fremholder blant annet at teknikken kan hjelpe forbrukere til å ordne sine betalingsforpliktelser fra hjemme-data-maskinen eller elektroniske telefonapparater. Arbeidsgruppen mener også at kundenes behov bør vektlegges når nye teknologiske løsninger innføres. Blant annet bør bankkunder kunne få saldoinformasjon fra en bank over konti kundene også har i andre banker.

Bruken av autogiro er et annet av de områder hvor det foreslås endringer.

— Bruken av autogiro tjenesten i Norge er helt marginal i forhold til land det er naturlig å sammenligne oss med, sier avdelingssjef Dag-Inge Flatraaker i Norges Bank. Han har ledet arbeidsgruppen.

Norge ligger helt på bunnen i Europa i antall autogirotransaksjoner pr. innbygger.

Arbeidsgruppen foreslår at autogirosystemet i Norge legges om slik at betalere

ren får melding om kommende måneds betalinger med muligheter for å stanse dem i forkant. Dagens norske autogirosystem gir betaleren for dårlig kontroll over sin egen konto, mener arbeidsgruppen.

Også bruken av småpengekort (kort som brukeren kjøper for å skaffe seg en tjeneste) har vært et viktig område for gruppen. Rapporten inneholder forslag som vil medføre større sikkerhet for kjøperen, og gir rasjonaliseringsgevinster i form av mer standardiserte systemer.

Dinosaur med åtte hjerter?

En 15 meter lang dinosaur som levde for 200 millioner år siden kan ha hatt hele åtte hjerter, mener forskerne bak en artikkel i siste nummer av det britiske legetidsskriftet Lancet. Så mange hjerter trengte den giraff-lignende barosaurusen for å pumpe blodet opp til hodet.

Forskerne mener at dyret — som står utstilt i full størrelse blant annet ved naturhistorisk museum i New York — nødvendigvis må ha hatt det store antallet hjerter.

Den enorme vegetarieren var trolig utstyrt med et hovedhjerter i brystregionen, et hjerte nummer to nederst i halsen, og ytterligere tre dobbelhjerte parvis oppover den 12 meter lange halsen.

REUTER

GUD ELLER IKKE GUD?

Finnes det virkelig en gud? I flere århundrer har mennesket stilt seg det samme spørsmålet. En gang imellom spør en seg: Hva er GUD og hva er RELIGION?

Det er da fantastisk at det finnes noe så stort at tusener av mennesker vier livet sitt til å tro på det enten det er Jesus, Allah, Buddha eller Elvis.

Det jeg ikke forstår er hvordan det kan ha seg at intelligente mennesker går i kilometerlange tog og løp- priser en 2000 år gammel mann som det ikke en gang finnes beviser for at har levd?

En Espen Askeladd fra Nasaret. Eller kanskje en datidens Batman, forsvarer av det gode og bekjemper av det onde.

Var kanskje Djevelen et tidlig eksempel på trollet under brus eller kanskje Jokeren, om enn ikke i Jack Nicholsons skikkelse.

Var Israel/Palestina datidens USA, og var Jerusalem datidens Hollywood?

Hvem var så datidens Steven Spielberg?

Finnes det sneg av sannhet i vår kristne tro, eller er den bare skapt som en gedigen sutteklut for all verdens trengende?

Kan det virkelig finnes en gud, når vi ser på all elendigheten rundt oss.

Hvis jorden og menneskene på den er skapt av en gud, må vel også ansvaret tilfalle den samme.

Uansett har vi mennesker en jævlige jobb med å rydde opp etter oss. Vi eier ikke jorden, vi bare låner den av våre etterkommere. La dem få en jord som fungerer!

Frode Madsgård
5866 Feios

SMÅTT FRA VERDEN

Pioneer ved veis ende

San Francisco (NTB-Reuter): Romsonden Pioneer avslutter sin 14 år lange ferd i verdensrommet denne uken, når den slipper opp for drivstoff og brenner opp i planeten Venus' atmosfære. Romsonden ventes å komme inn i Venus' atmosfære torsdag.

— Vi vet at den er inne i atmosfæren når vi ikke lenger hører noe fra den, sier en talsmann for den amerikanske romfartsadministrasjonen NASA.

«Ser» farver med hendene

— Det vibrerer! Her er det sterke kontraster i farvene! Magna Jenssen er bevist for at også en blind kan oppleve billedkunst.

ANNE LISE STAFNE
ERIK BERGLUND

Kvinnen med den hvite stokken vekker en viss oppsikt på Høstutstillingen i Kunstnernes Hus. Enkelte blir så fascinert av å se på Magna Jenssen at de må spørre: Er det virkelig slik at du kan oppleve bilder, føle farver?

Hun er vant til disse spørsmålene, den lyse latteren hennes klinger gjennom overlyssalen. Visst opplever hun bildene, og har utbytte av å gå på utstillinger. Enda mer forbløffende: Hun maler også selv og åpner i helgen sin femte utstilling, denne gang i Galleri 19 i Ammerudhjemmet.

— Det må finnes måter å uttrykke seg på som er enklere for en blind enn akkurat malerkunst?

— Ja, folk tar meg sjelden helt alvorlig første gang de hører at jeg maler. Jeg trodde heller ikke selv at det var mulig, inntil jeg møtte en kvinne som over-

beviste meg. Farver er mer enn lys, de har også en utstråling som er mulig å føle. Du merker det kanskje ikke, for synet er en så dominerende sans at de andre blir mindre skjerpet. Vi som ikke ser, må mobilise-

re hørsel, lukt og hudfølelse på en ganske annen måte.

Utstråling

Farver kan være varme eller kalde, de har forskjellig utstråling som gjør at jeg kan kjenne farveovergangene på et lerret, særlig når det er sterke kontraster.

Vi tviler ikke, etter å ha tilbrakt noen timer på Høstutstillingen sammen med Magna. Intenst konsentrert, ganske uforstyrret av vrimmelen rundt seg, går hun fra bilde til bilde.

— Det er spennende, og forferdelig morsomt å gå på utstilling, særlig når jeg har følge av noen som er flink til å beskrive, sier hun.

Ønskeguiden er hennes egen lærer, maleren og grafikeren Jørgen Dukan. Han hjelper henne til å fylle ut inntrykket der blindheten begrenser henne, tar fatt i armen hennes og fører den rundt bildets ytterkant og omrisset av motivet.

Magna morer seg når hun får beskrevet Grovens omtalte «Nei til EF»-bilde,

men det er for stort og komplisert til at hun kan få noe eget grep på det. Annerledes med Egil Hansens «Lys bryter frem» på naboveggen, en stor, rødgul solblomst mot blå bakgrunn. Magnas hånd beveger seg fra rødt til blått, 10-15 cm fra billedflaten og føler akkurat hvor overgangen er.

— Blått har en spesiell utstråling, sier hun. Av og til er det som farven prikker meg i håndflaten.

Det er gjerne blått hun først identifiserer når hun

står foran et bilde. Hun tar heller ikke feil av varme og kalde nyanser. Blir stående lenge foran et bilde med et stort, hvitt felt. Kjenner kulden, men vil ikke la seg lure:

— Trekker det her?

Men her er intet åpent vindu, ingen trekk.

Farvelære

Jørgen Dukan er imponert av sin elev, blir stadig forbløffet over hennes evne til å «se»: — Her må det gå noen linjer, sier hun og beveger sine følsomme hender. Motivet har noen vertikale, mørke striper i kontrast til bakgrunnen, tilstrekkelig sterkt til at Magna kan føle det. Ved et annet bilde, med mange slike vertikale «striper», føler hun en slags «bølgebevegelse» når hun beveger hånden på tvers av billedflaten.

For en lærer må det mildt sagt være en utfordring å få en malerelev som er blind. Jørgen Dukan tok den på strak arm:

— Vi prøvde oss på farvesirkelen, men den gikk bokstavelig talt rundt i hodet på henne. Men så innførte vi pyramiden, eller trekan-ten, med blått, gult og rødt i

hvert hjørne, og blandings-farvene i glidende overgang langs sidene. Da satt det!

Etter hvert har Magna, ved hjelp av et nummersystem, lært seg å identifisere 60 farver. Og i likhet med andre malere, har hun utviklet sitt eget farve-uttrykk. Det oppstår aldri disharmoni, sier Jørgen Dukan.

Magna Jenssen mistet synet som voksen. Det er ti år siden nå, men det at hun har sett, hjelper henne selv-sagt. — Jeg vet hva det betyr at noe er gult eller

grønt. Og jeg vet hvordan en fugl i flukt ser ut.

— Hvordan oppstår dine motiver?

— Det begynner som en følelse nede i maven et sted, og så kommer det etter hvert. Jeg maler ikke for å få frem noe budskap, for meg er gleden ved selve prosessen det viktigste. Og jeg strever ikke for å få til motivet helt perfekt, det blir for krampaktig, hos meg kan tulipanene få være ganske fritt i vinden!

Kunstopplevelse

Nå har halv kontorstilling hvor hun opererer en spesialutstyrt PC. Resten av sin tid deler hun mellom malingen og å stelle hjemme for seg og samboeren. — Det går bra uten hjelp, men alt tar sånn tid når du ikke ser!

I grafikksalen vil Magna Jenssen gjerne se et bilde som en bekjent av henne har fått antatt. Smiler mens hun fører hånden over billedflaten. — Han bruker mye sort, det har han alltid gjort!

Så står vi foran Tore Aarholts tresnitt «Gul firkant». Klare, geometriske farveflater står og dirrer mot

hverandre, og gjennom hånden oppfanger Magna tydeligvis noe som rører ved en streng hos henne selv.

— Dette liker jeg!

Kunstopplevelse er ikke noe som «går etter boken». Vi har alle vår egen måte å nærme oss bildende kunst på. Likevel har Magna Jenssen sprent grenser.

Øyne som finner det tapte

75-års dagen for Norsk Parapsyko-
logisk Selskap er en
vanlig hverdag for
synske Lodvar Kår-
stad.

BØRRE AA. LUND
ROLF CHR. ULRICHSEN(foto)

Og en vanlig hverdag for 85-åringen fra Lomen i Valdres, er en dag ved telefonen. For å gi trøst og råd til alle som ringer ham om bortkomne mennesker, dyr og gjenstander.

Vi er kommet til gården Øvre Riste i Lomen, der Lodvar Kårstad holder til. Dit kom han som gutt, etter at hans mor og far begge

var døde og etterlot seg mindreårige på småbruket i nabolaget. Gårdsfolket tok seg av ham. Senere fikk han tjeneste der, ble gårdsgutt, og er blitt værende som et familiemedlem.

Vi kommer frem i skumringen, og har fått følge med gårdbruker og lokalradioens grunnlegger Torstein Røyne fra andre siden av åsen. I høst legger han frem en boksensasjon: En

dokumentasjon av den synske mannens meritter gjennom de siste ti år. I vitenskapelig sammenheng et uvurderlig materiale, mener forfatteren. En bevisføring gjennom brev, lyd-bånd- og videooptak av fenomener som naturvitenskapen i moderne tid har gjort sitt ytterste for å lat-

terliggjøre eller mistenkeliggjøre.

Øynene

Vi møter et stillferdig menneske. Beskjeden,

vennlig. Det mest påfallende ved den kortvokste mannen er de vidåpne, blå øynene. Når han møter blikket, er det som å skue lysår inn.

«Ein kan by'ne me' di, det koma litt i senn», sier han. For ham begynte det med ønskekvissten og påvisning av vann, som han ble vidt kjent for. I 40-45-års alderen, merket han at han også hadde evne til å fortelle folk hvor de skulle lete for å finne noe de hadde mistet.

Når Lodvar Kårstads får et problem forelagt, et dyr som er kommet bort, er

han på stedet hvor dyret har gått, og kan følge det i en billedstrøm som bare han ser, og gi eksakt beskjed om hvor det er å finne, milevis fra der han selv er.

Folk ringer om alle ting. Arvesmykker som de mister. En sølvnål, ikke spesielt verdifull, men den var opprinnelig funnet i en vugge som lå og fløt utpå Vangsmjøsa etter et ras. Lodvar Kårstad forteller innringeren at den hadde kilt seg ned mellom panelet i veggen på heimstølen. Og der ble den ble funnet.

50 personer som har gått seg vill, er funnet etter hans anvisninger. For noen år siden installerte Torstein Røyne opptaksutstyr hos Kårstad, slik at man

kunne rehistrere meldingene og Kårstads råd og anvisninger.

Professor Georg Hygen, mangeårig formann i Norsk Parapsykologisk Selskap, som har møtt Lodvar Kårstad, kommenterer hans spesielle evner:

— I klarsynsopplevelser dreier det ofte om ganske detaljerte visjoner som gir

korrekt informasjon om mennesker og dyr, steder og hendelser som den klarsynte umulig kunne fått greie på gjennom sitt vanlige normale sanseapparat. Men, i endel av Lodvar Kårstads visjoner kommer noe annet til. Det er selveste tiden som på sett og vis blir gjennomskiktig for hans blikk.

Frimurerstrid i bispevalg

Kan en biskop være frimurer?

Spørsmålet stilles foran utnevning til Sør-Hålogaland.

GISLE HOLLEKIM

Avgjørelsen blir tatt av Kongen i statsråd i nærmeste fremtid, trolig allerede denne uke. Av de fem nominerte kandidater, er det to frimurere, rektor ved Menighetshøyskolen i Stavanger, Tormod Wasbø og domprost i Bodø, Lyder Verne. Ved avstemningen har Verne fått klart flest stemmer som nr. én, Wasbø færrest. Dermed er Verne sammen med sogneprest Øystein Larsen, som flertallet av biskopene har gått inn for, to klare favoritter.

Men ingen av biskopene

har gått inn for Verne som førstekandidat. To av biskopene skal, etter det Aftenposten erfarer, ha begrunnet sitt nei til Verne med at han er frimurer.

Domprost i Oslo, Leif Ottersen, har siden 1979 vært, som det heter, Ordenens Høyeste Prelat i Den Norske Frimurerorden. Han stiller seg uforstående til tanken om at det vil være uforenlig med en biskops gjerning å være frimurer. Han har forøvrig selv fungert som biskop i flere perioder under Andreas Aarflots fravær.

— Jeg kan godt forstå at en biskop av praktiske og

tidsmessige grunner finner det vanskelig å engasjere seg i Frimurerordenen. De senere år har vi derfor hatt flere eksempler på at biskoper har gått aktivt inn i Logen først når de har nådd pensjonsalderen. Det skjedde med Tord Godal i

Nidaros, Alex Johnson i Hamar og nå sist Gunnar Liserud i Borg.

Ingen konflikt

– Har ditt frimurerengasjement kommet i konflikt med din kristne tro eller prestetjenesten?

– Definitivt nei. Jeg har vært frimurer i 30 år og har aldri opplevd en slik konflikt. Dessuten har jeg alltid gitt prestetjenesten prioritet uansett. Ved opptak i Logen avlegges ingen ed, men et taushetsløfte om det pedagogiske system. Vår orden har en klar kristen forankring. For å bli medlem, kreves tilslutning til den kristne tro.

– Dette er ikke tilfelle i alle frimurerordener på kontinentet. Da paven allerede på 1700-tallet forbød katolske prester å bli frimurere, kan jeg godt forstå

● En frittstående selvstendig sammenslutning av menn fra forskjellige yrkesgrupper. Frimureriet har sin historiske opprinnelse i håndverkerlaugene i middelalderens Europa.

● Virksomheten i Norge skjer på kristen grunn. Betingelse for å bli medlem er tilslutning til den kristne tro. Innenfor denne ramme kreves ikke godtagelse av særskilte dogmer eller bekjennelser. Dette kalles «Det svenske system», som med sin kristne forankring adskiller seg fra alle andre frimurerordener.

det, fordi det den gang fantes frimurerordener med høyst tvilsomt innhold. Dette forbud står fortsatt ved lag og ble fornyet for få år siden, men i Norge er likevel flere katolske prester frimurere, på grunn av ordenens kristne forankring.

– Hvorfor hemmeligholdes frimureriets seremonier?

– Vi er ikke en hemmelig orden, men et lukket broderskap som har til formål å fremme etiske og religiøse verdier og personlig åndelig og menneskelig vekst. Det er selve den pedagogiske oppbygning og læremåten som er hemmelig. Det er nødvendig for at den enkelte frimurer kan ta hvert skritt i egen utvikling og vekst på et rett grunnlag. Å offentliggjøre læremåten ville si det samme som å levere ut fasiten samtidig med eksamensoppgavene, sier Ottersen.

Orden av frie menn

● Ordenens formål er menneskets foredling. Det skjer gjennom en trinnvis utvikling knyttet til et system med i alt elleve grader. Avansament til høyere grader er avhengig av egen interesse og motivasjon fra overordnede. Ingen møteplikt.

● Gradene er delt i seks arbeidsgrader — St. Johannes-logen, I-III. grad, og St. Andreas-logen, IV-VI. grad — og tre kapitelgrader. Der-til kommer en tiende og ellefte grad som er knyttet til spesielle funksjoner og oppgaver. Læremåten, ritualene og symbolene er hemmelige. Aldersgrensen for opptak er 24 år.

● Frimureriet kom til Norge i 1749. Den Norske Store Landsloge ble konstituert i 1891, etter å ha vært tilknyttet Den Svenske Store Landsloge siden 1818. Stamhuset ligger i Nedre Vollgate ved Wessels plass i Oslo.

● I Norge er det i dag ca. 16 200 frimurere. Seks millioner medlemmer på verdensbasis. Professor dr. med. Ola Knutrud er Den Norske Frimurerordens stormester. Det Høye Råd, som har 12 medlemmer, er stormesterens «sentralstyre».

I følge Matrikkel over Den Norske Frimurerorden 1992/93, er 68 prester frimurere med VIII. grad eller høyere. Syv har XI. grad: Sogneprest Asle Enger, Oslo; biskop Tord Godål, Trondheim; sogneprest Bjørgstein Hindahl, Sørumsand; sogneprest Anker Holmin, Svelvik; lektor, ordinert prest Kristian V.-K. S. Mollestad, Oslo; domprost Leif Ottersen, Oslo, og sogneprest Leif Aagaard, Haslum. Ottersen er for tiden Ordenens Høyeste Prelat med Mollestad som vika-
kar. Ytterligere syv prester har X. grad med stjerne — en æresgrad: Biskop Gunnar Lislerud, Oslo; prost Ivar Ruud, Oslo, feltprost Egil J. Selvaag, Oslo, sogneprest Anton Taxt, Oslo; rektor Tormod Wasbø, Stavanger, og sogneprest Erik Zimmerlund, Røros. 25 prester har X. grad, 17 IX. og 12 VIII. grad.

Rekordtynt ozonlag

Ferske målinger viser at ozonlaget over Antarktis i år er redusert med mer enn 15 prosent sammenliknet med fjoråret da målingene viste rekordlave verdier av ozon.

— Hvor mange flere varsler trenger verdens politikere før det blir en stans i bruken av de ozonødeleggende stoffene, sier kampanjeleder Kalle Hesstvedt i Greenpeace.

Det er det amerikanske instituttet National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA) har lagt fram de ferske målingene. Andre målinger, blant annet fra Verdens meteorologiske organisasjon (WMO), bekrefter målingene fra NOAA. (NTB)

Større ozonhull

WASHINGTON (NTB-AFP-DPA): Ozonhullet over Antarktis har vokst 15 prosent siden i fjor, viser målinger utført av en Nasa-satellitt i forrige uke. Ozonhullet måler nå hele 23 millioner kvadratkilometer og dekker et område to og en halv gang så stort som hele USA. Den amerikanske romorganisasjonen Nasa har overvåket hullet i ozonlaget over Antarktis siden 1986, og målingene viser at ozonhullet i år er større enn noensinne tidligere.

Kritikk eller religionsforfølgelse?

VAKTTÅRNSSELskapet: Kritiserer alle andre, men er ytterst hårsåre for kritikk andre måtte rette mot dem selv.

KURT-JOHNNY
OLSEN

Kommentatoren er journalist i Aftenposten.

Tåler Vaktårnselskapet samme «granskning og kritikk» av seg selv som Selskapet forbeholder seg retten til å bedrive overfor andre organisasjoner og kirkesamfunn? Nye reaksjoner fra selskapet tyder ikke på det.

For Jehovas vitner er Vaktårnselskapets litteratur, i særdeleshett bladene Vaktårnet og «Våkn Opp!», viktigere enn noe annet. Ja, selv Bibelen er umulig å forstå riktig uten de forklaringer som til enhver tid kommer i bladene og bøkene fra Selskapets hovedkvarter i Brooklyn. Og disse forklaringer kan variere sterkt – også innenfor relativt korte tidsintervaller.

8. januar 1985 skrev Vaktårnselskaps-ledelsen i bladet «Våkn Opp!»: «Den katolske kirke hevder å være veien til frelse for millioner av mennesker. En hvilken som helst organisasjon som hevder å ha en slik stilling, bør godta at den blir utsatt for nye granskning og kritikk.»

Et startskudd

Av mange medlemmer ble dette oppfattet å være ett av mange startskudd for en kampanje Selskapet opp gjennom årene har rettet mot den katolske kirke og kristne ledere og prester fra andre kirkesamfunn.

Allerede i 1937 skrev den daværende leder i Vaktårnselskapet, Joseph Franklin Rutherford, i sin bok «Flender» at «...den romersk-katolske kirkeorganisasjon representerer Djevelen og er Guds og Kristi fiende» (s. 158).

Den samme antikatolske holdning, men også negative innstilling overfor andre av verdens kirkesamfunn, kommer klart til uttrykk i litteraturen helt opp til våre dager.

Vaktårnselskapet har i sannhet bedrevet nye «granskning og kritikk» av andre kirkesamfunn opp gjennom årene, uten at de som ble rammet av utfallene hadde fantasi nok til å påstå

at Vaktårnselskapet bedrev «religionsforfølgelse».

Tråkket på

En gruppe utstøtte og utmeldte Jehovas vitner føler seg for tiden tråkket på. Vaktårnselskapets bruk av direkte sitat fra Salme 139, 22, hvor kong David uttalte om dem som hatet Gud: «Jeg hater dem med et fullkomment hat, de er mine fiender,» oppfattes av eksvitner som en oppfordring til gjenværende medlemmer i organisasjonen, også deres nærmeste familie, om å bedrive samme form for «kirketukt» som David ga uttrykk for for 3000 år siden (jfr. Vaktårnet 15. juli d.å., s. 12). Litt ironisk spørres det hvorfor Vaktårnselskapet ikke også tar med Kristi eget utsagn i Bergprekenen: «Elsk deres fiender og be for dem som forfølger dere» (Matt. 5,44), dersom eksvitnene opplevdes som fiender og forfølgere.

Felles for eksvitnene er at de ikke gyver løs på personene som fortsatt er medlemmer i Selskapet eller dets ledere. Men i forvisning om at den organisasjon som selv mener seg berettiget til å utøve granskning og kritikk av andre kirker og organisasjoner, ville akseptere den samme nærghæenhet mot seg selv, har de grepet fatt i den teologi de ble opplært i. De peker på det de oppfatter som noe uholdbart og uriktig i henhold til Bibelens lære. Flere av dem gir uttrykk

for frustrasjon og smerter, og noen har valgt å stå offentlig frem med sine opplevelser.

Sterk påstand

I en offentlig uttalelse fastslår en av Selskapets tre norske ledere, Niels Petersen, at «dette er et nytt fremstøt i den religionsforfølgelse» utbryterne har satt i gang mot dem. Ja, Petersen får seg også til å hevde at journalisten «medvirker til ytterligere smakløs minoritetsforfølgelse» når han påtar seg sin selvfølgelig informasjonssplikt overfor sine lesere (Aftenposten 25.09.92).

For alle parter vil det være en fordel om lederne i Vaktårnselskapet griper fatt i sakens kjerne i stedet for å angripe dem som i dag fremstår med kritikk av deres lære. Dette dreier seg hverken om religionsforfølgelse eller minoritetsforfølgelse, dét vet Vaktårnselskapets ledelse.

Et spørsmål som kan være greit å få besvart, er: Skal «en hvilken som helst organisasjon» som hevder å være velen til frelse, «godta at den blir utsatt for nøyе granskning og kritikk»? Og gjelder dette også Vaktårnselskapet, som hevder å være Guds eneste sanne organisasjon i verden?

Dommedag kom ikke

Seoul (NTB-Reuter): 20 000 fromme sørkoreanere så klokka tikke mot det de fullt og fast trodde var dommedag.

Men midnattsklokkene slo uten at verden gikk under og de selv

kom til himmelrike. Tusenvis av troende var samlet i kirker over hele Sør-Korea, der de sang og ba om at de måtte bli frelst fra verdens undergang.

Mange sørkoreanere

har nå søkt juridisk bistand for å få tilbake hus og sparepenger slektninger har overlatt til kirker og prester fordi de trodde dommedag var bare noen timer unna.

DOMMEDAG ER UTSATT

Av JON MAGNUS

Så du erkeengelen Gabriel fly lavt over hustaket i går ettermiddag? Vel, det gjorde ikke 20 000 intenst bedende og forventningsfulle sørkoreanere heller, og dermed opplevde hver enkelt av dem trolig den største nedturen i sitt liv. For øyeblikket de ventet på – dommedag – kom aldri.

Den koreanske «Dommedagskirken» hadde nemlig tidfestet verdens undergang til midnatt koreansk tid. Da skulle sektens medlemmer reise til himmelen i fryd, velsignelse og glede.

Og alle vi andre i denne jordiske jammerdal skulle lide helvetes kvaler i syv lange år...

Blodig alvor

Vi som ikke er medlemmer av denne spesielle sørkoreanske sekten, kan saktens trekke på smilebåndet. Med for de 20 000 var midnattstimen sist natt blodig alvor – bokstavelig talt.

For en hær av krisepsykiatre og spesialtrente politifolk sto postert rundt 150 kirker over hele Sør-Korea, klare til å gripe inn dersom dommedag ikke skulle komme – og sektmedlemmene skulle reagere med å begå kollektivt selvmord i skuffelse.

Mens klokken tikket ubønnhørlig mot verdens undergang, hadde de tusenvis av sektmedlemmene samlet seg i kirker til bønn. De ba om å bli spart – og de ba om at erkeengelen måtte ta dem med til himmelen.

Mange av dem hadde solgt gård og grunn, gått fra sine jobber og gitt bort sparepenger for ikke å være belastet med «jordisk gods» under himmelferden.

Aborterte

Avisen Korea Times skriver sågar at en kvinne hadde kvittet seg med sitt ufødte barn, fordi hun fryktet at hun var for tung for himmelferden...

15 minutter over midnatt hadde hverken erkeengelen Gabriel eller Jesus vist seg, slik spådommene sa.

— Jeg beklager, sa presten Chang Man-Ho, som er en av «Dommedagskirken» åndelige ledere.

— La oss alle gå hjem, og vende tilbake til våre normale liv...

I en av Seouls kirker var hele 2500 sektmedlemmer samlet. Da intet skjedde, brøt flere av dem sammen. Noen i skuffelse og fortvilelse over at de ikke kom til Himmelen, andre i skuffelse over at de var blitt lurt.

Annonser

For sektens åndelige overhode, 46-åringen Lee Jan Rim, sitter selv bak lås og slå, tiltalt for å ha svindlet sine tilhenge-

re for mer enn 25 millioner kroner.

Koreansk politi mener at Lee selv ikke tror på sine spådommer om verdens undergang.

— Vi har beviser for at han investerte i aksjer og obligasjoner for kort tid siden. Og hvorfor skulle han gjøre det, hvis han trodde dommedag var nær? spør politiet.

Også i USA og på Filippinene ble verdens undergang kunngjort med brask og bram. I New York ble dommedag kunngjort i avisannonser, og hundrevis av mennesker på Manhattan fant flygeblader under vindusviskerne som fortalte at enden var nær.

- Sendt av Gud

— Gud har sendt meg for å overta makten i Zimbabwe, ropte en mann som styrtet inn på president Robert Mugabes kontor i hovedstaden Harare. Mannen hadde et fjærpyrdet hodeplagg og et skjert av pytonskinn.

Mannen sa at en ånd fra shona-folket, som ikke ble tilstrekkelig respektert av Mugabe, hadde tatt bolig i ham. Han ville ta makten for å skaffe det tørkerammede landet masser av regn.

«Den besatte» klødde av seg til livet mens hans han ga fra seg en strøm av skjellsord. Politifolk tok til slutt mannen med seg og kjørte ham bort.

Hellig guttunge

BEIJING: Den 17. tibetanske Buddha Gharmaba er reinkarnert, og har tatt plass på sin hellige trone.

Den åtte år gamle gutten er den første levende tibetanske Buddha som er godkjent av kinesiske myndigheter siden 1949.

Åtte år gamle O'kying Chilai ble innsatt ved en storslått sermoni utenfor Tibets hovedstad Lhasa søndag. (NTB-Reuter)

Halshogd for blasfemi

RIYADH: En saudiarabisk shia-muslim ble i går halshogd, etter å ha blitt funnet skyldig i blasfemi mot islam og Koranen.

Ifølge det saudiarabiske innenriksdepartementet ble Sadok Abdel Karim Melallah funnet skyldig i «å ha frasagt seg islam, vanæret Allahs navn, profeten Muhammed og den hellige boka Koranen». Melallah skal ha kommet med beskyldninger om at islam var en falsk religion, og at profeten Muhammed var en løgner og taskenspiller som hadde diktet opp innholdet i Koranen, ifølge uttalelsen fra det saudiarabiske innenriksdepartementet. (NTB-AFP)

NEW YORK (Dagbladet): Topphemmeligheter fra det knuste Sovjetunionen fallbys nå på det åpne marked hos den gamle erkefienden USA.

Satellittbilder av sensitive mål som Det hvite hus, Pentagon og kongressbygningen Capitol Hill er blant motivene som kan kjøpes via et firma i Texas. Inntekten skal hjelpe på økonomien til Boris Jeltsins Russland.

Bildene er av sensasjonell kvalitet, sier amerikanske eksperter til avisa New York Times. Bildene er skarpe og detaljrike, og gjengir, med høy kvalitet, gjenstander ned til to meter i diameter.

JOHN ARNE
MARKUSSEN

NEW YORK-KONTORET

I USA fører det russiske bilde-salget til en debatt om tida ikke snart er inne også for USA til å deklassifisere en del av sitt spionmateriale. Helt fra 1987 har Sovjetunionen drevet salg av glimrende satellittbilder, men ikke av en slik kvalitet som det som nå tilbys.

Hele verden

- Disse bildene er langt bedre enn alt annet som tidligere er vist offentligheten, sier dr. Peter D. Zimmerman ved Senteret for strategiske og internasjonale studier i Washington.

Velon Minshew ved Texas-firmaet Central Trading Systems sier til New York Times at de bildene Russland nå tilbyr i realiteten dekker hvert eneste land og hver eneste by av betydning i hele verden. Bildene skal være tatt de tre siste årene før regimet falt sammen. Minshew avslår å si hvem som er hans kunder.

Inntil i dag har det franske selskapet SPOT hatt de beste satel-

Russland selger spion-satellittbilder

littbildene å tilby. Her kunne man identifisere gjenstander med en diameter ned til 10 meter. Også American Lansat System har solgt bilder, men ikke av en slik kvalitet som det russerne nå tilbyr.

Også prismessig kan russerne konkurrere. Bildene koster

3180 dollar stykket - ca. 17 000 kroner. De franske og amerikanske bildene varierer i pris fra 200 dollar til 4000 - alt etter kvalitet.

Utfordring for USA

Når Russland nå gjør det mulig for offentligheten å få et inn-

blikk i spionvirksomheten, så er det også en utfordring for USA - både hva angår åpenhet og kommersiell konkurranse. En rekke amerikanske firmaer står i kø for å selge spionbilder, bare de får noe å selge.

Ett av bildene som nå er offentliggjort via Texas-firmaet, viser Pentagon. Selv et overflattisk blikk på det sovjetiske spionbildet viser at det må være tatt en helg eller på en annen fridag. Utenfor den femkantede bygningen ligger parkeringsplassen nærmest tom. På arbeidsdager er det knapt en ledig plass å oppdrive her.

«Jesus kommer»

Et flertall av amerikanerne tror Jesus vil vende tilbake i løpet av neste hundreår.

Et flertall er det også som tror USA vil få en kvinnelig president og at det blir funnet et botemiddel for aids og kreft.

(NTB/Reuter)

TOPPEN AV GRISKHET?

18,40 KR PR. MIN.!

SPÅKONE

SPÅTJENESTER:

- ★ 020-18 023 Åse Vestli
- ★ 020-18 026 Toril
- ★ 020-18 122 Britt og Tina
- ★ 020-18 024 Siv
- ★ 020-18 027 Tove

★ Meget seriøse spåkoner - treffes hver dag fra kl. 10-24.
(Kr. 18,40 pr. min.). Medl. av Norsk Tarot Forum.

★ 020-18 101 ★ 020-18 115 ★
Ann-Kristin, en seriøs, allsidig og synsk spåkone. Har du problemer eller søker du svar - hva skjer i fremtiden? Spår deg i Tarot og Runestener.

★ 020-18 140 ★ La stjernene vise deg vei i livet, partnerhoro-roskop. Ditt horoskop - nyttig i fremtiden. Kr. 18,40/min. Info.: (020) 71 036. Kr. 9,86/min.

VIL DU BLI SPÅDD?

Synsk dame spår deg sikkert Tlf. (02) 84 50 12.

■ ■ ■ 020-18 000. Ring i dag! Roger Elliots seriøse og treffsikre rådgiv. på Tarot-linjen.

■ Kyærlighet og parforhold.
■ Jobb og økonomi.

■ ■ ■ 020-18 007
Astrologi og personlig horoskop. Medl. Norsk Tarot-Forum, 18,40/min. Info.: 020-79 073 (9,86/min.).

★ ★ ★ UNDIS ★ ★ ★
Norges beste spåkone ser fremtiden via tarotkort. 20 års erfaring. Også timebest. Tlf. 020-18 035 (18,40 pr. min.).

020-18 090 Tina spålinje, og nye kunder velkommen. Spår i Tarot-kort om fremtidsmuligheter ang. økonomi, kjærlighet m.m.

Med stor sikkerhet spår vi raskt og rimelig ved hjelp av stjerner og kort. Ring LIMI-TAR: (02) 16 55 93. 020 18 066 kr. 18,40 pr. min.

★ 020-16 073 ★ Spåkonens (kura) Astralreiser m.m. Tale-maskin kr. 4,84/min. Kl. 8-22 eller 3,80/min.

Ann-Kristins spålinjer søker etter seriøse spåkoner/menn med erfaring. Provisjonslønn. Arbeidstid etter avtale. Ring (02) 41 14 89 Kl. 11.00 - 19.00

Spåtelefonen Eugenia A/S
Seriøse spåkoner: Elisabeth, Selvi, Mimmi og Mette.
★ 020-18 405 ★
fra kl. 11-22, 18,40 pr. min.

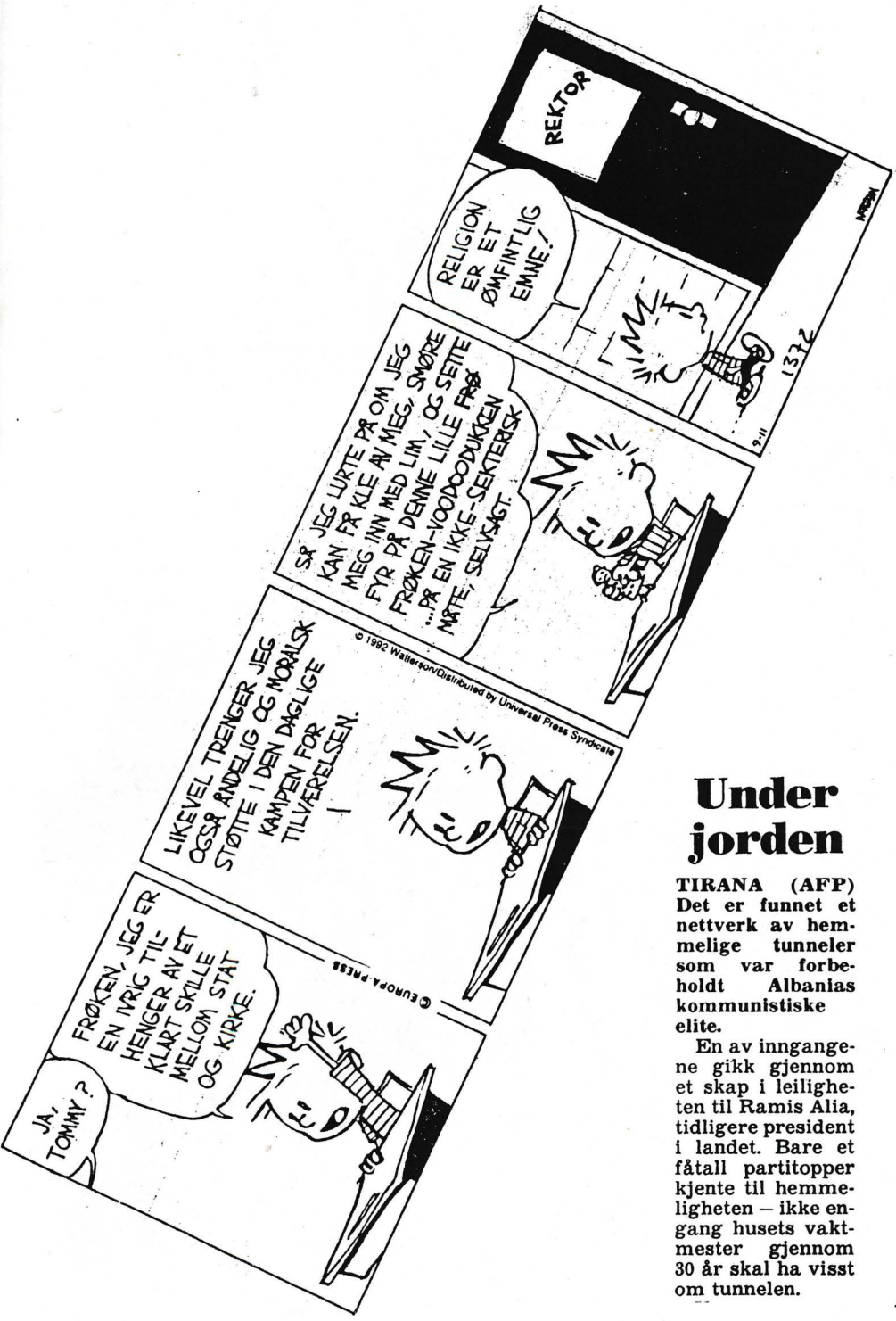
★ 020-18 142 ★ Spåkonen Anne Marie spår deg via Tarot. Lang erfaring. Kr. 18,40/min. Info.: (020) 71 036 (9,86/min.).

★ ★ ★ DANIEL NORTH ★ ★ ★
★ Fortid ★ Nætid ★ Fremtid ★
Astrologi - Numerologi - Tarot
020-18 048. 18,40/min. Ønsker du Regreasjon - Pyramidemeditasjon. Info.: 02-69 54 29.

★ Starlight ★ spår deg sikkert via tarot og astrologi, også skriftlig. Tlf. 020-18 055, 18,40 pr. min.

Hjernedøde hjem fra Mars?

WASHINGTON: Astronauter som reiser til Mars vil komme tilbake med mindre hjernekapasitet enn da de forlot Jorda. En forsker som har eksperimentert med rotter, sier at stråling i det ytre verdensrom framskynder aldringsprosessen i hjernen. - Hvis de ikke finner på noe som kan beskytte mot strålingen, vil Mars-farere få store problemer, sier dr. John Joseph ved Det Nasjonale Institutet for Aldring. President George Bush har gjort det til mål for amerikansk romfart å sende en ekspedisjon til Mars innen år 2019. (NTB-AP)

Under jorden

TIRANA (AFP)
Det er funnet et nettverk av hemmelige tunneler som var forbeholdt Albanias kommunistiske elite.

En av inngangene gikk gjennom et skap i leiligheten til Ramis Alia, tidligere president i landet. Bare et fåtall partitopper kjente til hemmeligheten – ikke engang husets vaktmester gjennom 30 år skal ha visst om tunnelen.

BLANT DE grønne, kuperte åsene i Sørvest-England ligger det en skifertekket hytte av gjørme og halm som later til å være uforandret siden Shakespeares tid. På jorden rundt hytten spankulerer det seks

kaklende kalkuner. Men like ved siden av den står det en helt ny bygning. Den rommer et laboratorium som er fullt av datamaskiner, kromatografer og diverse kjemisk og elektronisk utstyr.

Eieren, James Lovelock, er en levende anakronisme. I en tid da de aller fleste forskere er spesialister som arbeider innenfor store organisasjoner, er den 71 år gamle Lovelock en uavhengig vitenskapsmann og oppfinner som beveger seg over mange felter, og som først og fremst lar seg styre av sin egen nysgjerrighet. Han minner om en moderne utgave av Benjamin Franklin, som kunne studere Golfstrømmen den ene dagen og sende opp en drage for å avsløre lynets hemmeligheter den neste. Og fra sitt lille laboratorium har Lovelock lansert en teori

AV LOWELL PONTE

GAIA-TEORIEN: Er vår jord en levende organisme?

James Lovelocks dristige tanker fører kanskje til at vi må betrakte vår klode på en radikalt ny måte.

som er i ferd med å endre radikalt på vitenskapsmennenes tanker om livet på vår planet.

Det hele begynte for mer enn 30 år siden, da Lovelock oppfant elektron-detektoren. Denne elektroniske nesen, som fremdeles er i flittig bruk, er i stand til å «lukte» seg frem til konsentrasjoner på bare noen få billiontedeler av de kjemiske stoffene som forekommer i jord, vann og luft. Den amerikanske romfartsorganisasjonen NASA var klar over Lovelocks kunnskaper, og ba ham i 1961 om hjelp til å utvikle metoder for å undersøke om det fantes liv på Mars.

På bakgrunn av analyser fremskaffet av NASAs infrarøde teleskoper studerte Lovelock planetens kjemiske sammensetning, og mente at det ikke fant sted noen kjemiske endringer. Denne stabiliteten var et tydelig tegn på at man hadde å gjøre med en livløs planet. Senere ble Lovelocks nedslående analyse bekreftet av to Viking-romsonder som landet på Mars.

Mens Lovelock fortsatte med å lete etter livstegn på Mars, ble han fascinert av «Goldilocks problem», en gåte som lenge hadde skaffet forskerne hodebry: Hva kommer det av at det er for varmt på Venus og for kaldt på Mars til at liv kan eksistere der, mens temperaturen på vår klode er akkurat passe?

Forskernes tradisjonelle svar har vært at jorden rett og slett var så heldig å befinne seg i riktig avstand fra solen, slik at vannet holdt den rette temperaturen mellom frysepunktet og kokepunktet. Imidlertid er solen blitt varmere med alderen. Man antar vanligvis at den avgir 25-30

prosent mer lys og varme nå enn da livet oppsto på jorden for omkring 3,8 milliarder år siden. Noen beregninger går ut på at jordens gjennomsnittstemperatur dengang lå på i underkant av 23 grader. I dag er den lavere, omkring 15 grader. Hvordan kunne dette henge sammen?

Lovelock funderte på om vi kanskje har å gjøre med et kraftig, selvregulerende system. Han kom frem til en dristig teori: Vår planet fungerer som en gigantisk levende organisme, der alt levende samarbeider om å bevare stabiliteten. Individer og arter spiller hver sin rolle uten selv å vite det, omtrent på samme måte som de røde blodlegemene i menneskekroppen forsvaret sitt eget liv, men ubevisst også samarbeider om å bevare *ditt* liv.

Forfatteren og nobelprisvinneren William Golding, Lovelocks nabo, foreslo at man skulle gi teorien navnet Gaia etter den gamle greske jordgudinnen. Lovelock adopterte straks navnet. Etter at han for første gang fremsatte Gaia-teorien på en vitenskapelig konferanse i 1969, har den vært gjenstand for en meget livlig vitenskapelig debatt.

Så enkel den enn kan virke, er Gaia-hypotesen en revolusjonerende tanke. Den hevder at levende vesener ikke er passive ofre for sitt miljø, men er i stand til å endre det. Teorien vil kunne snu like effektivt opp-ned på den vitenskapelige tenkning som Isaac Newtons forestilling om at universet skulle fungere som et urverk. Gaia utfordrer de etablerte vitenskapelige miljøer til ikke å være så opp-tatt av sine snevre faginteresser, men i stedet se verden som ett eneste sam-

ER VÅR JORD EN LEVENDE ORGANISME?

menhengende system, der hav, himmel og liv omformer hverandre. Lovelock, som har en medisinsk doktorgrad, sier det slik: «Vi bør studere jorden på samme måte som en lege diagnostiserer og behandler sine pasienter, ikke som et isolert ben eller øre, men som en levende helhet. Forskerne må tenke på en ny måte – de må være geofysikere.»

For å forstå hvordan Gaia virker, må vi skru klokken tilbake til den tiden da livet oppsto. På grunnlag av det vi i dag vet, er det naturlig å anta at jordens atmosfære dengang inneholdt opptil 98 prosent karbondioksid. Dette forårsaket en «superdrivhuseffekt», som holdt vår verden varm. Men hva var det som forhindret jorden fra å bli overopphetet etter hvert som solen ble varmere? Det var jo nettopp en slik galopperende drivhuseffekt som gjorde Venus – en planet av en størrelse og med en opprinnelig kjemisk sammensetning svært lik vår egen jord – til et helvete med overflatetemperaturer på langt over 400 grader. Lovelocks svar er at forskjellen besto i at det på jorden fantes levende organismer. De første bakteriene, for eksempel, konsumerte karbondioksid, fjernet det fra luften og begrenset virkningen av denne drivhusgassen.

For omkring 3,7 milliarder år siden opptrådte så de tidligste former for blågrønne alger, cyanobakterier, og de brukte sollyset til å produsere føde. Men de produserte også noe som i deres verden var gift, nemlig oksygen. Kjemiske utslipp fra vulkaner hindret lenge oksyngass i å samle seg i større mengder. Men for ca. 2,5 milliarder år siden ble produk-

sjonen av oksygen større enn det vulkanene kunne nøytralisere, og fritt oksygen begynte å akkumuleres i luften. Oksygenet avkjølte jorden ved å reagere med og fjerne drivhus-gassen metan fra luften, og det kan ha vært dette som førte til den første nedisingen slik den er registrert i naturens eget geologiske arkiv. Atmosfæren var dessuten giftig for enkelte av dattidens livsformer. Jorden ble varmere igjen, og mange organismer lærte å leve med oksygenet og berede grunnen for det liv vi kjenner i dag.

I dag utgjør oksygen 21 prosent av jordens atmosfære. Hvis oksygeninnholdet falt til 15 prosent, ville det meste av dyrelivet dø av mangel på celle-energi, og plantene ville lide fordi de er avhengige av det karbondioksidet dyrene avgir.

Hvis på den annen side oksygeninnholdet skulle stige til 25 prosent, ville verdens regnskoger bli lett antennelige, og kontinentene herjes av branner som ville forvandle verdens skoger til aske. Men slike massive branner ville virke omtrent som en termostat fordi de ville redusere den eneste virkelige kilde til oksygen, det organiske materialet som ligger begravet dypt i jordens sedimentære lag. Og dette er bare ett av de mange systemer for å gjenopprette balansen som Gaia kan ty til.

Tilfeldigvis kom Lovelock til å nevne sine målinger av planktonprodukt dimetylsulfidgass i atmosfæren for sin forskerkollega Robert Charlson ved University of Washington. Han hadde lenge grublet over hva slags ukjente partikler det er som får fuktighet til å kondenseres slik at det dannes skyer. Nå utformet Love-

lock og Charlson enda en hypotese om Gaias balansemekanisme. Hvis været ble varmere, kunne planktonet utskille mer dimetylsulfid; dette ville resultere i svovelpartikler i luften, som igjen ville kunne produsere flere og tettere skyer. Disse ville gi jorden bedre beskyttelse mot solstrålene, da de i større grad ville bli reflektert tilbake til rommet. Ifølge denne teorien – som fremdeles blir livlig diskutert – ville altså jorden svare på det varmere klimaet med å iverksette tiltak for å avkjøle sitt miljø.

I løpet av de 21 årene som er gått siden Lovelock fremsatte Gaia-hypotesen, har den vunnet tilslutning fra høyst forskjellige kretser. Enkelte næringslivsfolk likte Gaia-teorien fordi den tilsynelatende antydte at Moder Jord ville være i stand til å overleve selv meget store mengder industriell forurensning. Lovelock kunne nok tenkes å være enig, men ville vel ha lagt til at det samtidig kunne bety at mennesket ble erstattet av en ny art som var mer hardfør mot forurensning. Mange aktivister i Europas «grønne» partier er tilhengere av Gaia-teorien, men i en versjon som opphavsmannen ikke alltid er enig i. For Lovelock er kritisk til miljøpolitikk, som han har kalt «et frodig beite for demagoger».

I mange forskers øyne var Gaia en kjettersk teori fordi den lot til å antyde at livet på jorden *bevisst* kontrollerte sitt miljø. Men Lovelock – og hans mangeårige medarbeider Lynn Margulis ved University of Massachusetts – mener at Moder Jord handler i samsvar med Darwins utviklingslære, det vil si uten noen bevisst plan eller intelligens. Det er

rett og slett slik at med de 30 millioner arter som finnes på jorden, har livet en enorm evne til å hente seg inn igjen etter et tilbakeslag.

I mars 1988 møttes over 160 fremstående biologer i San Diego, California, i regi av den prestisjetunge American Geophysical Union. Hensikten var å diskutere Gaia-hypotesen ansikt til ansikt med Lovelock.

«Gaia er en teori, og må derfor etterprøves av vitenskapsmenn,» sier Lovelock. «Jeg var svært glad over å få anledning til å diskutere Gaia med kolleger. Vi vet ennå ikke om teorien gir et sant bilde av jorden, men det var godt å få undergitt den en seriøs vitenskapelig prøving. Selvsagt er den endelige dom ennå ikke falt.»

En av Gaias kritikere, den britiske biologen Richard Dawkins, har hevdet at jorden ikke kan betraktes som en kjempemessig levende organisme, slik Gaia-hypotesen ser den, fordi den blant annet ikke reproducerer seg selv.

«Men enten du er enig i Gaia-teorien eller ei, så er den et glimrende organiseringsprinsipp,» sier klimatalogen Stephen Schneider ved det amerikanske senteret for atmosfæreforskning. «Den bringer sammen forskere som normalt ikke snakker med hverandre – biologer, geokjemikere og andre – slik at de kan sette under debatt vesentlige spørsmål om hvordan jorden og dens levende organismer påvirker hverandre gjensidig.»

Lovelock fikk sitt første glimt av Gaia mens han forjeves lette etter liv på Mars. Ikke desto mindre har nyere forskning vist at «Den røde planet» får akkurat tilstrekkelig med

solskinn til å kunne gi grobunn for levende organismer. Lovelock og en av hans medarbeidere, forskeren og journalisten Michael Allaby, har lansert en fantastisk futuristisk plan. Den går ut på å slippe løs Gaias krefter for å skape grobunn for liv til Mars. For å varme opp planeten og få vannet til å renne igjen, foreslår de å tilføre Mars-atmosfæren store mengder klorfluorkarbon, noe som ville utløse en drivhuseffekt. Deretter ville de implantere hardføre mikroorganismer fra de tørre dalførene i Antarktis. Ved fotosyntese ville disse ørsmå organismene begynne å omdanne dioksid og vann til oksygen. Uhindret av rovdyr eller konkurrenter kunne de raskt formere seg og dekke planetens

overflate. Menneskelig kolonisering og drivhus ville snart kunne følge etter.

I 1992, FEM HUNDRE ÅR etter at Columbus oppdaget Den nye verden, planlegger NASA å sende opp en observasjonssatellitt i bane rundt Mars. I mellomtiden undersøker en forskergruppe muligheten for å sende klorfluorkarbondgass til Mars' atmosfære, nettopp slik Lovelock forutså. De regner med at Mars vil kunne bli varm nok til at vann kan renne der om en hundre års tid, og at genetisk produserte mikroorganismer deretter vil kunne skape en brukbar atmosfære for det 21. århundres pilegrimer fra jorden.

Kvinner kan føde gorillabarn

LONDON (Dagbladet): Kvinner kan bli redningen for for den snart utryddede afrikanske fjellgorillaen. En amerikansk forsker foreslo under et besøk i London at kvinner skal føde gorillabarn.

Professor Stephen Seagar er forplantningsekspert ved National Re-

habilitation Hospital i Washington. Han peker på at det bare er 270 fjellgorillaer igjen i hele verden og de forplanter seg ikke nok til å holde arten i live.

Prøverørsmetoden kan brukes til å bevare arten, sier professor Seagar. Han har samlet sæd fra gorillaen og kan forplante et

gorillaegg i sitt laboratorium. Det befruktede egget settes inn i livmora til en kvinne som så kan bære fosteret fram til fødsel og det kan tas ut med keisersnitt.

Gorilla og mennesket har like lang svangerskapsperiode og fosterne blir omtrent like store.

Katolsk kjetter tilgitt etter 359 år

**Den katolske kirke har
nå «tilgitt» Galileo
Galilei.**

Men skal vi «tilgi» den katolske kirke? Skal vi tilgi de forskjellige kirkesamfunn – hva enten det gjelder den kristne eller andre – deres stivsinnete oppfatninger av

de «hellige» skrifter, av de dogmer de har satt opp – deres maktarroganse og stahet?

«Tilgi dem, de vet ikke hva de gjør,» sa Jesus. Og vi har tilgitt og tilgitt. Men når skal de «skriftlærde» våkne opp? **ges**

Ikon-robbing

90 prosent av de 30 millioner ikoner som fantes i Russland i 1980 har forsvunnet, for det meste til utlandet, skriver den spanske avisa El País.

Omkring 40 internasjonale bander med godt utbygde nettverk over hele Europa, med egne verksteder til å restaurere og falsifisere kunstverk, arbeider i dette lukrative markedet. De holder seg naturligvis ikke bare til ikoner. Likevel er det først og fremst fra kirkene, der vaktholdet ofte er svært mangelfullt, som har vært offer for den eksplorative veksten i kunstjuveri. (El País)

Hva skal vi svare romboere?

Har De et forslag til hva vi skal svare hvis intelligente vesener ute i verdensrommet tar kontakt med oss? Dette spørsmålet stiller amerikanske vitenskapsmenn, og de ber vanlige folk om hjelp, melder det franske nyhetsbyrået AFP.

- Dette er ikke et anliggende bare for vitenskapsmenn, sier John Billingham i den amerikanske romfartsadministrasjonen NASA. – Det er derfor naturlig at folk fra hele verden får anledning til å komme med forslag. Billingham forteller at man i NASA arbeider seriøst med spørsmålet.

Elektroniske radiosignaler er gått ut i verdensrommet helt siden radioen ble oppfunnet. De første radiosignalene passerer nå stjernene nærmest vårt solsystem. Derfor er det teoretisk mulig at en tilbakemelding fra verdensrommet allerede er på vei.

Forskning

For å prøve å få frem gode forskningsprosjekter innen alternativ medisin, har Norges almenvitenskapelige forskningsråd (NAVF) avsatt penger til en forskningslederstilling. I kampen om knappe budsjett kroner, der all slags helsefaglig forskning konkurrerer, har de alternative vunnet frem og fått øremerket pen-

ger til videre utvikling.

Forskningslederen skal få frem og veilede gode søknader om forskningsprosjekter som det hittil har vært mangelfullt på. Selv om alle alternative former er aktuelle, regnes likevel kiropraktikk, homøopati, akupunktur og ernæringsmedisin som spesielt interessante.

Ville drepe Satan

Av KÅRE HUNSTAD jr.

Politiet i Moss har siktet en 34 år gammel mann for drapsforsøk, etter at han søndag gikk til angrep på en 44 år gammel kvinne som han møtte på bybrua.

Til politiet har 34-åringen forklart at han trodde kvinnen var Satan, og at han derfor ville drepe henne.

34-åringen grep fatt i kvinnen, dro henne med seg over bybrua, over et autovern og ned i et dalsøkk. Den 44 år gamle kvinnen ble videre slept ned på kaiområdet.

Her var mannen i ferd med å kaste kvinnen på sjøen da en forbigående grep inn og berget kvinnen.

Ifølge politiet i Moss vil 34-åringen i løpet av dagen bli fremstilt for forhørsretten og begjært varetektsfengsel.

Patetisk fra Shirley MacLaine

Jeg har ikke kommet lenger enn til side 13 i Shirley MacLaines forvirrede lille biografi, «Dans mens du kan», før hun skriver: «Det lot til at jeg var den eneste som var interessert i å snakke om noe meningsfylt for tiden, noe som garantert skremte folk bort fra meg eller fikk dem til å bli vage».

Løvet har ikke engang falt fra trærne, bokhøsten har så vidt begynte. Mellom i dag og julaften skal nærmere

NY BOK

Shirley MacLaine: «Dans mens du kan». Oversatt av Isak Rogde. Aschehoug. 277 sider. Kr. 249,-

300 nye boktitler ut til det lesende folk. La meg derfor gå rett på sak uten å være vag: Shirley MacLaine skremmer meg ikke, hun bekymrer meg. Denne biografien er det mest banale, selvopp-tatte tøv jeg noensinne har lest, og dersom noen kan påvise én eneste meningsfylt tanke i dette makkverket skal jeg personlig

spise boka, side for side, ord for ord.

Monologer

Leseren må li-de seg gjennom nærmere 300 sider med monologer, meditasjoner og liksom-metafysiske betraktninger av typen: «Jeg

kjøpte en mad-rass av japansk fabrikkat. Inne-bygd i den var det små magne-ter som bidro til å avstemme krop-pens elektromagnetiske frekvens med jordas vibrasjoner.»

MacLaine har en strålende evne til å skildre seg selv som universets midtpunkt og kan trekke linjer mellom sin egen forstuede ankel og verdens nød og elendighet. Hun kan rulle små røde baller inni hodet sitt mens hun preiker om «indre fred, balanse

Shirley MacLaine - bokhøstens største fiasko.

og harmoni i kosmisk forstand». Hun beundrer Mor Teresa, skulle gjerne levd som henne, men det er så vanskelig, skriver MacLaine, å bli kvitt pengene sine. Dessuten er hun fryktelig glad i paljettkjoler og silkegensere. Hun synes det er «rørende symbolsk» at faren hennes døde av leukemi, siden dette er en blodsykdom og blod representerer familien.

Ille berørt

«Dans mens du kan» burde aldri ha blitt utgitt, og i alle fall ikke oversatt. Iblant er teksten så patetisk, så ufrivillig privat, at man blir ille berørt. MacLaine bruker bl.a. femti sider på å filosofere over en kneskade hun har fått. Her får man høre om de forskjellige legene, diagnosene og behandlingsmetodene. Vi får i den forbindelse siteret en lang samtale mellom MacLaines favorittlege og hennes skomaker.

Dette er garantert bokhøstens største fiasko, og vi kan trøste oss med at alt blir bedre fra nå av. Lavpunktet er nådd.

Linn Ullmann